

Különös határozmányok.

Azon állomásokra nézve, melyeken a bérleti időtartam alatt, különösen a lovaságnál az osztály- vagy ezredösszpontosság eszközöltetik, a bérletnyertes köteles a származó nagyobb szükségletet és az esetleg engedélyezett pótlékokat a szerződött árak mellett szállítani.

Székesfehérvár, Szolnok, Kaposvár, Pécs, Kecskemét, Zombor és Szabadka állomásokra nézve a vállalkozók kötelesek azon többletet, mely az 1900/1901-ik évben beidézett szabadságosok, tartalékosok és póttartalékosok által származik, a bérleti árak mellett szállítani.

A bérletnyertesek kötelesek az átvonuló csapatok szükségletét a feltételi füzet IV. pont, 1. bekezdés, A—a) határozmányok értelmében kiszolgáltatni.

A kérvényelések a szükségleti helyeken a lótapéczikokra nézve ötnaponként, a fa és kőszénre nézve havonként és az ágyzsalmánál négyhavonként történnek.

A lótapéczikok, ha az a csapat érdekében áll, a cs. és kir. hadtest-hadbiztoság jóváhagyása mellett kivételesen 10 vagy 15 napra is kérvényelhetők.

A bérleti uton szállítandó ágyzsalma, tűzifa és kőszénre nézve az ajánlatok a szükséglet helyére való feltétlenül elfuvarozással együtt teendők.

A szállítók raktárai ne legyenek 1-9 km.-nél nagyobb távolságra a katonai laktanyáktól; ha a távolság 1-9 km.-nél nagyobb, akkor a szállító szintén köteles a lótapéczikokat saját költségén elfuvarozni.

Általános határozmányok.

1. A tárgyalások mindenkor 10 óraker délelőtt bizottságilag tartatnak meg, melyhez kizárólagosan írásbeli ajánlatok fogadhatnak el.

2. Az 1 koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt bánatpénzsekkel együtt, külön boríték alatt való csatolása mellett, az illető állomás szükségletének tárgyalására kitűzött napon, legkésőbb délelőtti 10 óráig kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük, későbbben érkező, vagy távirati uton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel irt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írott ár fog helyesnek tekintetni.

3. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló vállalkozók kivételével, üzleti képességét s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyesület által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a felsorolt hivatal vagy egyesület által a tárgyaló bizottsághoz hivatalosan juttatandók.

Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi kelettel bírnak, tekintetbe nem vétetnek.

Ezen bizonyítványokból a szállítási képesség terjedelmének ki kell tűnnie.

4. A tárgyalásokra nézve a Budapesten, illetőleg Székesfehérvárott, 1900. évi június hó 2-án kelt hivatalosan két példányban kiállított feltételek füzetének határozatai mérvadók. Ezek betekinthetők a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztoságánál, a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. élelmezési raktároknál, Kecskeméten a 13. huszár-ezred parancsnokságánál, naponta délelőtt 9 órától 12-ig.

Az ezen szállítási feltételek füzetében foglalt feltételek betartására minden ajánlattevő az ajánlat benyújtásával már kötelezve van.

Az alomszalmának 1/4 részben zsupszalmából kell állani.

Ajánlatok ki nem irt cikkekre, továbbá ajánlatok, melyek hosszabb időre mint a kiirt szállítási időtartamra szólnak, feltétlenül és azonnal visszautasítatnak, és ajánlatok a tárgyalás rákövetkező napjától kezdve 14 napnál rövidebb impegnoval, nem vétetnek tekintetbe.

Ezenkívül a tárgyaló bizottság részéről mindazon ajánlatok nem vétetnek tekintetbe, melyekben egy és ugyanazon cikknél, a kiirt biztosítási időtartamának egyes szakaira, különböző árajánlatok tettek.

A fa- és kőszénzállításra beadott ajánlatokban azok neve is megemlítendő.

A terményeknek általános mozgósítás esetén való kiszolgáltatására nézve, a szállítási feltételek füzetének XXVII. pontjára különösen utaltatik.

Azon esetekben, ha valamelyik állomáson a szállító, vagy a vele érintkezésben álló személyzetnek lovai között ragályos betegség ütne ki, a katonai igazgatásnak jogában állandó, a fenforgó ragályveszélyes állapotokról kiállított katonai állatorvosi bizonyítvány alapján, a lóállomálynak — az igazolt szükség tartamára — a szükséghez képest esetleg más járványmentes állomásról való szállítás útjánai élelmezése iránt intézkedni, a nélkül, hogy a szállítónak valamely kártalanításra igénye származnék abból, hogy a lótap ezen időre nem töle vétetett fel.

Ezen szállítási feltételek füzetei az előbb említett élelmezési raktáraknál nyomtatott ivenként 8 filléért el is adhatnak.

5. Községek a bánatpénz letételétől mentesek, de ajánlataikért s az ezekben elvállalt kötelezettségeikért, úgy mint más vállalkozók, szavatolni tartoznak.

Termelőknél a bánatpénz vagy ovadék letételétől való mentesség csak oly cikkekre adható meg, melyeket ők maguk termelnek, de írásbeli nyilatkozatot kell adniok, hogy ők az elvállalt kötelezettségek teljesítésére nézve összes vagyonukkal szavatolnak.

6. Az élelem-szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe való elfuvarozására nézve, a feltételi füzet XVII. pontja értelmében, külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elfuvarozás a követelt szállítási árban már ben-foglaltatik.

Ha az elfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

7. Az ajánlkozók a hadigazgatásnak ajánlatuk elfogadása iránti nyilatkozata tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvényezikk 314. és 315. §-aiban valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve megállapított határidőnek betartásáról.

8. A téli hónapokban, azaz október hó elsejétől, márczius hó végeig szükséges alomszalma 2500 grammos adagokban, a nyári hónapokban pedig 1700 grammos adagokban szolgáltatandó ki.

Daczára ennek azonban az ajánlatok 2100 grammos alomszalma-adag után teendők.

Kelt Budapesten, 1900. évi június hó 2-án.

A biztosító bizottságtól.

Ajánlati minta.

1 koronás bélyeg

Én alulírott az 1900. évi június hó 2-án 1930. sz. a. kelt hirdmény alapján ezen *** ajánlatommal kötelezem magamat, hogy az N. állomásra nézve:

a szénának 5600 grammos adagját f., szóval fillér,
 az alomszalmának 2100 grammos adagját f., szóval fillér,
 az ágyzsalmánál métermázsáját, a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
 a tűzifának köbméterét (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
 a kőszénnek métermázsáját (neme), a szükséglet helyére való elfuvarozásával együtt f., szóval fillér,
 1900. évi hó 1-től 1900. évi hó végéig terjedő időtartamra szállítom, továbbá az átvonuló élelmezést is a gyakorlatokhoz bevonuló szabadságosok, tartalékosok és honvédek, valamint átvonulások részére, az előkészített feltételi füzet illető pontjai értelmében kiszolgáltatom és ezen ajánlatért a külön borítékban csatolt (vagy az ide csatolt elismerény szerint a pénztárnál letéteményezett semmi más kötelezettségért nem szavatoló) nevezetesen összesen korona bánatpénzzel kezeskedem.

Továbbá kötelezem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerném, hogy legkésőbb 14 nappal az ez iránti hivatalos értesítés után bánatpénzemet a 10 százaléknyi ovadék erejéig kiegészítem, s ha ezt elmulasztánám, a hadigazgatást feljogosítom arra, hogy ezen kiegészítést a kijáró szállítási keresetemből való levonás útján eszközöltesse.

Egyébiránt a hirdményben közölt feltételeken kívül, a tárgyalásra előkészített feltételi füzetekben foglaltaknak is alávetem magamat.

Az N. nek N.-ben kelt, ide mellékelte értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalkozóképeségemről szóló bizonyítvány közvetlenül az nek fog átküldetni.

Kelt N. -ben, 1900. hó n. N. N. (vezeték- és keresztnév, lakhely, megye).

Megjegyzés.

Az ajánlat lepecsételendő és borítékára irandó:
 •Ajánlat az 1900. évi június hó 2-án kihirdetett s 1900. hó -n tartandó tárgyaláshoz.
 •A letéteményezett bánatpénz az ajánlatban részletezendő.

*** Ezen helyen olyan esetben, midőn az ajánlattevő az illető ajánlatot kizárólag összesen kívánja tekinteni, az «összetes» szó beszúrandó, mert minden ajánlat, mely ezen toldalékokat nélkülözi, nem összesen tekintetik. (Utányomat nem díjartatik.)

25. SZÁM. 1900.

BUDAPEST, JUNIUS 24.

47. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnéki) együtt egész évre 24 korona / félre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 16 korona / félre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világhírnéki) egész évre 10 korona / félre 5 * Külföldi előfizetőknek a postaiag meghatározott viteldi is csatolandó.

A KIRÁLYI PALOTA ÚJJÁÉPÍTÉSE.

A BUDAI VÁRHEGY nyugati lejtőjén már két év óta készen álló pompás új épülettel megnagyobbított királyi palotát most az éjszakai részén folytatják olyan hatalmas két új tagozattal, melyek a régi épületnek a Dunára néző homlokzatát háromakkora hosszúságúvá növelik, mint a régi palotarész volt.

Itt már sokkal gyorsabban haladhatott az építkezés, mint a Krisztina-városi oldalon, hol valóban rendkívüli nehézségeket kellett az építő művészetnek legyőznie, hogy szepet és marandót állíthasson elő. Mindenkor dicsőségére fog szolgálni ez a pompás alkotás első tervezőjének, néhai Ybl Miklósnak, valamint a mester utódjának Hauszmann Alajos műgye-

temi tanárnak, ki a részben általa is módosított tervezetet oly nagy szerencsével valóította meg.

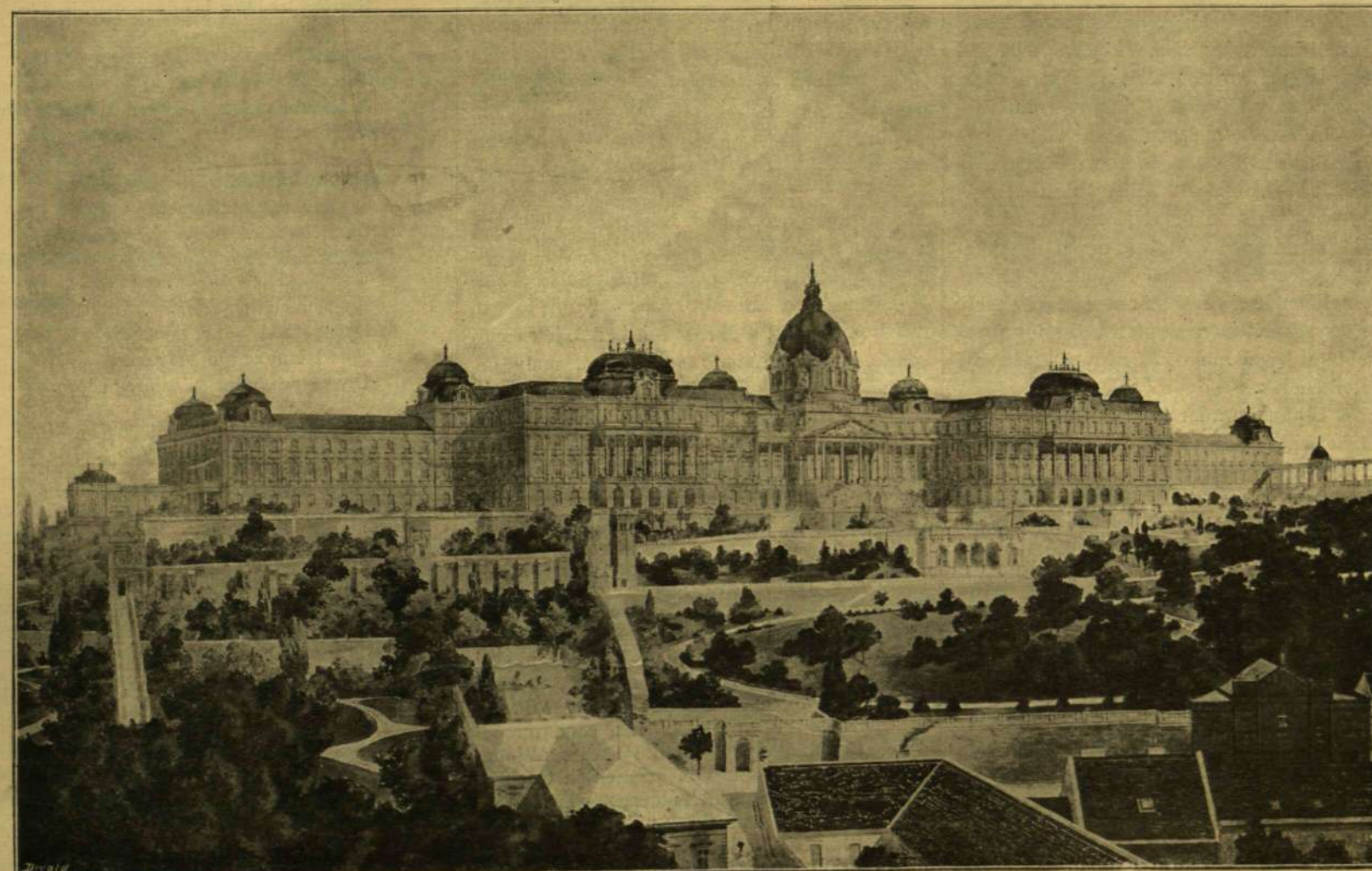
Az építkezés megkezdése óta lefolyt tíz évből közel kilenczet a nyugati palota-tömb építő munkálatai foglaltak el. Az éjszakai gyönyörű kettős szárnyat csak a múlt évben kezdték meg; de, mert itt semmi rendkívüli természeti nehézségekkel nem kellett megküzdeni, mint egy varázsütésre eltűntek a lebontandó régi épületek s egymás után nőttek ki a földből az új falak, és ime az új szárnyak már legnagyobb részt tetőzés alá kerültek s a mindjobban kialakuló nagyszerű homlokzat az építő állványok szövevényei közül is megragadó képpel tekint alá a Dunára, a pesti oldalra s azon túl a végtelenbe vesző nagy Alföldre.

Eddig főképp páratlan szép fekvése miatt tűnt

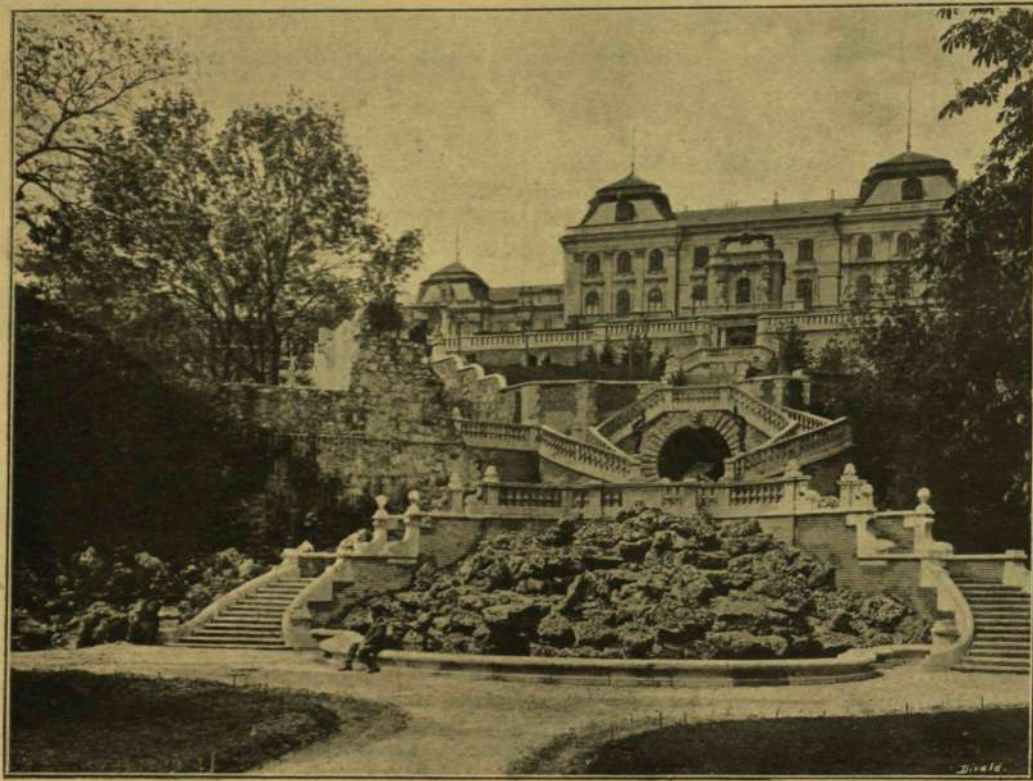
fel a magyar királyi palota, míg ezután majd a remek fekvésen kívül csodálni lehet az épület nagyságát és művészi szépségét is.

A magyar műépítészetnek e valóban mesteri és hosszú századokra szóló alkotásáról már több ízben megemlékeztünk. Most azon alkalmából, hogy mind az építő munkálatok, mind a belső berendezések gyorsan haladnak a befejezés felé, ismét bemutatunk róla néhány érdekes képet.

Ezek közül leghatásosabb az, mely a palotának, vagy most már új elnevezéssel «királyi várnak» a Dunára néző gyönyörű homlokzatát ábrázolja. Itt a néző balja felé eső s főhomlokzatával kiszökellő rész a régi palota, mely még Mária Terézia korában épült bécsi barok izlésben. Ezen túl jobbra egy kupolás bemélyedő részlet, azon túl pedig ismét kiszökellő főhomlokzattal

A BUDAI KIRÁLYI VÁR A DUNA FELŐL, AZ ÚJJÁÉPÍTÉS UTÁN.

A BUDAI KIRÁLYI PALOTA DÉLI OLDALA A LÉPCSŐKKEL. Divald fényképe után.

a legéjszakibb szárny következik, mely a régi palotának megismétlése, s azzal összhangzatos kapcsolatba hozva, 200 méter hosszú terem-sor létesítését tette lehetővé, a minövel Versailles kivéve egyetlen egy európai fejedelmi lak sem dicsékedhetik. Ez és a közép részlet merőben új s a kettő együtt majdnem kétszer olyan hosszú, mint a régi palota, melynek főleg csak a tetőzetén s ott is kivált a kupolákon történtek nagyobb átalakítások. A két új részletnek a falai is készen vannak már, de a tetőzeteket még csak most állítják föl; a közép kupola azonban még nem haladt a tetőzet fölkapáásáig. Ebben a meghosszabbított homlokzatban lesznek az ünnepi és első rangú termek, köztük a királyi vár történelmi múltjára való tekintettel három korszakjelző díszterem: az Árpádok, a Hunyadiak és a Habsburgok korszakát belső berendezésükkel is jelképező pompás helyiségek. Az első a Szent István-terem román stílusban, a második a Mátyás-terem olasz korai renaissance izlésben, és a harmadik, a legpompásabb, a Habsburg-terem a közép nagy kupola alatt barokk stílusban. A Szent István-terem berendezése már teljesen elkészült s most közszemlére van kitéve a párisi világtalálkozó magyar csarnokában. Az éjszakai szárny első emeletén lesz a nagy ünnepi terem, mely 724 négyzetméternyi alapterületű s így jóval nagyobb a Vigadóknak 600 négyzetméternyi nagyságánál is.

Másik képvonalon a királyi vár déli oldala látható a kertekbe levezető nyílt lépcsőzetével. Ez oldalon a néző balja felőli épületrész már a Krisztina-városra néző új épülethez tartozik, mely alatt ott, ahol a régi palotához kapcsolódik, hatalmas kapu nyílik a diszudvarra a kertre. E kert egyes szakaszai támasztó falakkal erősített és díszített terraszokban ereszkednek alá a hegyoldalon, melynek délnyugati sarkán, mint harmadik képvonlat mutatja, egy zömök bástya áll faragott kőpártázzal, mely kilátó helyül szolgál. E bástyázatról, a Krisztina-város felőli új palota déli homlokzatával szemközt, szép lépcsőzet vezet le a már növénydiszszal ékes kerti terraszokra, míg alatta délre egy kapuzerű esőndes pihenő hely van.

Negyedik képvonlat a királyi vár új főbejáratát mutatja, mely a Szent György-tér felől a megújított Zsigmond kápolna és a Krisztina-városi

új palota közt vezet a diszudvarra. A pompás kapuzat fölött emelkedő épületrész is egészen új. Ez köti össze az új palotát a régivel s egészíti ki a négyszögletű új diszudvar negyedik oldalát. A kapuzat egy nagy közép- és két kisebb oldalkapuból áll. Ez összekötő szárnyak úgy külső, mint belső falát igen szép építészeti és szobrászati díszítvények ékesítik. A főkapu fölött kívül, belül a koronás magyar czimer pompázik, melynek keskeny, hosszú keretét két pár korinthusi oszlop tartja, míg a kapu fölött mesteri művi jelképes szobor-alakok láthatók. A kapu fölötti emeleti rész kisebb szobákat foglal magában.

A Zsigmond-kápolnán túl, melynek képünkön csak egy ablaka látszik, még egy másik kapu vezet a vár diszudvarára. Az a kapu is új alkotás, még pedig annál sikerültebb, mivel nemcsak a kocsiközlekedésnek nyit új utat, hanem egyszersmind külön önálló részszé teszi a kápolnát, mely így egészen körüljárható. Mindazáltal a régi palota ez újítás mellett is kapcsolatban maradt a kápolna előrésszel.

A képek, melyeket közlünk, Hauszmann Alajos tanár azon fölvizsgálásának mellékletei, melyben a királyi palota múltját, jelenét és főleg az újjáépítés terveit és munkálatait behatólag ismertette. Rövid közleményünk sem fejezhetők be méltóbban, mint az ő jeles előadásának hangulatos záradékával, mely így szól:

«A királyi vár építése, mint eminens építőművészi feladat, melynek befejezését tölem, valamint művész- és munkatársaimtól várják, már kezdettől fogva lelkesített és teljes munkabíránsunkat foglalja le. Törekvésünk az, hogy e büszke vár, melynek fekvése is páratlan, a magyar szent koronához méltó alakban nemzetünknek a trónhoz való ragaszkodásával együtt, egyszersmind hirdetője legyen a magyar kultúrának és művészetnek.

«És ha Mátyás király idejében megnyitott kapunk az olasz renaissance művészet befogadására: a most épülő királyi vár jelezze kezdetét egy magyar renaissance-nak, azon magyar művészetnek, melynek alig 30 éves múltjában legelső és legmagasabb pártfogója Ő felsége apostoli királyunk, kinek áldása és bölcs uralkodása alatt művészetünk és iparunk oly fejlődésnek indult, hogy fejedelmi otthonát azzal ékesíthetjük. Legyen e fejedelmi lak még számos éven át igazi otthona szeretett királyunknak.»

DAL A SZÜLŐFÖLDRŐL.

A szívembe emlék csendül,
Messze földről, idegenbül;
Idegenbül, onnan, onnan,
A hol egykor otthon voltam.

A hol egykor földrajzadtam,
Honnán végkép elszakadtam,
S hova szívem visszafaj még:
Virúl-e még az a tájék?

Hasad-e még szűzi hajnal
Rózsás kedvvel, vidám dallal?
Enyhe alkony, ha leszállott,
A szívekre hint-e álmot?

Nyit-e virág még a réten?
Zeng-e nóta a környéken?
Hűvös erdő ad-e árnyat
Turbékoló galambpárnak?

Hát a város, hát a népe, —
Ifjúságom száz emléke?
A nagy utcán járva-kelve,
Van-e még, ki rám ismerne? . . .

— És visz a vágy sebes szárnyon
És a tájat, im, bejárom,
S búja ébred a szívemnek:
Engem itt már nem ismernek . . .

A szívembe emlék csendül,
Oh jaj, immár idegenbül;
Ezer emlék: csupa bánat, —
A szemem is könnybe lábbad.

A szemem is könnybe lábbad
És elhagyom ezt a tájat,
S nem maraszt más elmenőben,
Csak egy sír a temetőben . . .

Sajó Sándor.

EGY KÉP.

Cajander Pál költeménye.

Egy kopott és fakó kép vagyon
Elhagyott szobámban a falon,
Sok éve bizony, hogy fogszegeztek,
S gyönyörködöm benne mostan is még.

Nem tudom, rajt' mi oly megnyerő;
Talán a derlepett, szürke fő,
A gondtól vont redő sápadt arcán,
Vagy szembe bús-szelid fénye hat rám?

Nem tudom, mily édes, lágymeleg
Járja tőle át a szívemet,
S mitől van az, hogyha reá nézek,
A lelkemben égi békét érzek.

Igy ülök előtte sokáig,
Gyönyörködve órák hosszaiig,
Nem tekint az ifju kedvesére,
Oly vágyva, mint én ez órák képre.

Csak nézem, s lassan a lelkemen
Sok emlék ébred ez csendesen;
Oly édesek, szépek, mint az álom,
Mégis egy könny remeg a pillámon.

Megtérnek a lelkem szárnyain
Gyermeiki gondtalan napjaim,
Díszes karácsonyfát, gyertyalángot
S körülök sok nyájas arcot látok.

És, mintha a kép is értene,
Reám oly beszélő néz szeme;
S a mint így itt ülök elmerengve,
Mennyei béke száll a szívembe.

Egy ismerős, régen várt meleg
Hatja által árva szívemet,
A mint így rám tekint hűn vigyázva
Boldogult jó anyám képe mása . . .

Finnből

Bán Aladár.

GUTENBERG SZÜLETÉSÉNEK 500-IK
ÉVFORDULÓJA.

Mainzban fényes ünnepekre készülődnek, hogy ez évi János evangélista napján megüljék az emberiség egyik legnagyobb feltalálója születésének ötszázadik évfordulóját. Sok nagy korszakot látott azóta a történelem; új felfogások és új eszmék szorították ki a régieket, intézmények és erkölcsök módosultak, a szabad kutatásban rejülő erő ismeretlen teret nyitott meg a gondolkodás és anyagi boldogulás elé; de mindennek közös eredő és kiinduló pontja a technikának az a fényes diadala volt, mely embert emberhez a gondolatok és vágyak, az igazságok és szenvedések kölcsönös megértése által hozott közelebb, mely törekvéseik közösségének, ismereteik kicsérelésének látható és tartós kapcsát jelentette: a könyvnyomtatás feltalálása. A haladásnak és tökéletesedésnek ezt a végtelen láthatárát nyitotta meg nekünk Gutenberg elméje, s azért a mainzi ünnep nem csupán egy nemzet ünnepe, hanem az egész világé, mely a nyomtatott szó áldásaiból részt kíván magának.

Gutenberg Gensfleisch János régi mainzi patricius-családból származott. Születési éve tulajdonképp nincs tisztán kiderítve, de bizonyos, hogy 1397—1400 közé esik. A család czimere, mely koldust vagy zarándokot tüntet fel, ősei valamelyikének a keresztes háborúkban való részvételét engedti következtetni. Általában pedig okos, tapasztalt emberek voltak a Gensfleischok, a mit már az is mutat, hogy nem egy volt közülük polgármester, tanácsúr és építőmester. A Gutenberg nevet a nagy feltaláló atyja egy házasság útján szerzett jószág révén vette fel.

Alaptalan dolog tehát a Gutenberg nevet a csehországi Kuttenberg, vagyis Cutna-Hora nevű bányavárostól származtatni azon a czímen, hogy e hely egyike volt Csehország legregibb nyomdászvárosainak. Strassburg is ép oly kevéssé követelheti magának azt a dicsőséget, a miben némelyek részesíteni akarták volna, hogy a könyvnyomtatás feltalálója szülőhelyének tartásuk, habár bizonyos, hogy később, miután a család a mainzi patriciusok és czehek közt kitört versengések folytán Mainzot kénytelen volt elhagyni, a fiatal Gutenberg nevet Strassburgban látjuk újra feltűnni; 1434-ben, mikor Nieluis mainzi városi jegyzőt itt elfogatta és börtönre vettette, mivel bizonyos, Mainz város részéről öt illett 310 forint hátralékot nem akart megfizetni, s csak Strassburg város közbérlésére bocsátatta újra szabadon.

Egyébiránt Gutenberg ifjúságára vonatkozó adataink szerfölött hézagosak. Annnyit tudunk, hogy már korán eljártította az ötvös-művészetet, még pedig családja azon kiváltságánál fogva, melyben tizenegy más mainzi családdal osztozott, hogy t. i. az ő joguk volt az arany- és ezüst-érmék készítéséhez, a melyhez való aranyat és ezüstöt bevásárolni.

Valószínű, hogy ez a foglalkozás vezette Gutenberget a könyvnyomtatás feltalálására is. Azonkívül adataink vannak arra, hogy a köcsiszolást is űzte Strassburgban, sőt új módját találta ki a tűkörkészítésnek is, erre többekkel társaságra állva, az aacheni búcsúra zarándoklók közt jó nyereségre tett szert.

Már akkor megkezdte nagy titokban előkészületeit ahhoz a találmányhoz, mely az emberiség sorsára oly döntő hatásúvá lett: az első könyvsajtó összeállításához. Harmadmagával eszelte ki a tervet s míg amazok pénzzel segélyezték, ő napokat és éjeket töltött munkában, hogy létrehozza a nagy művet, melynek életét szentelte. Szerencsétlenségére, még mielőtt munkájával teljesen elkészült volna, társainak egyike, kire titkát bízta, meghalt, s nemcsak nagy fáradtsággal összeszerkesztett sajtója tűnt el kezei között, hanem azonfelül még örökösei is bepörölték Gutenberget az előlegezett összegek visszafizetése iránt.

Úgy látszik tehát, hogy Strassburg városa még sem dicsékedhetik azzal a történelmi nevezetességgel, hogy az ő falai látták volna az első

GUTENBERG JÁNOS.

könyvnyomtató sajtót, mint a hogy a Gutenberg által lakott St. Arbogast kolostor helyén emelkedő emlékkő kérdéve hirdeti. Még azt is vitássá tették újabban, vajjon a fentebbi pör tárgyául szolgált kutatások tényleg könyvnyomtatási kísérletekre vonatkoztak-e, vagy pedig csak tükrök készítésére. Valószínű mégis, hogy a mester már akkor kísérletezett mozgatható betűk nyomtatásával, s talán már képeket is nyomott az aacheni búcsútjárók számára. De, még ha így van is, kétségtelen, hogy tapogatózásainak ez első időszakában még kielégítő eredményre nem tudott jutni.

Szegényebben, mint valaha volt, tért vissza Mainzba, hogy folytassa kísérleteit. De társasága feloszlott s így kénytelen volt adósságokhoz folyamodni. Ilyen körülmények közt hozta össze sorsa Fust Jánossal, egy gazdag és vállalkozó patriciussal, a ki 800 aranyforintot előlegezett neki egy könyvnyomdát felszerelésére, ólom, czink, aczél, festék, papír és szerszámok beszerzésére. Már akkor világosan megoldva állott előtte a kérdés, milyen anyagiútnak kell lenniök a betűknek, hogy tartósak s mégis elég puhák legyenek, s a papírost a nyomtatásnál ki ne lyuggassák. Kemény ércrudacsákak végeire faragta ki a betűket, a rudacsákak belső felét vágással megjelölve, aztán a patricz-nak nevezett rudakat négyzetes rézlapokba verve, kapta a matriczot, melyet aztán a betűk öntésére használt.

1856-ban egy mainzi pénzében folytatott ásatások közben megtalálták Gutenbergnek állítólagos első sajtóját, egy négy láb hosszú, fél láb széles négyzetű deszkát, középen csavarlyukkal ellátva s e felirattal: «J. MCDXLI G.», a mit Gutenberg neve kezdőbetűinek s az 1441. évszámnak ismertek fel. A szertészet szőrt többi fadarabokból úgy, a hogy sikerült is összeállítani egy kezdetleges könyvsajtót, a miből azt következtették, hogy Gutenberg abban a helyiségben rendezte be első műhelyét.

Gépe megszerkesztése után nagy tervek foglalkoztatták Gutenberget, melyek között legmerészebb volt a biblia kinyomtatása. De erre egyelőre nem volt elég betűje és pénze; megelégedett tehát kezdetben iskolai czélokra szánt könyvek, u. n. «donatum»-ok nyomtatásával. Ilyeneknek töredékeit őri többek közt a párisi könyvtár egy 27 soros levélben, melyet egy régi mainzi számadás borítékján találtak s mely valószínűleg legregibb is. De nemcsak arra alkalma nyílt Gutenbergnek találmányát az egyház szol-

gálatába állítani, a midőn V. Miklós pápa a fenyegető török veszedelem elhárítására, hogy János cyprusi királyt a török elleni védekezésében pénzzel segíthesse, három évi bűnbocsánatot hirdetett.

Az ez ügy támogatására Rómából a leghatalmasabb német egyházfőhöz, Dietrich mainzi érsekhez küldött Chappa nevű pálos szerzetes figyelmét felkeltette Gutenberg könyvnyomdájára, melyet egyedül tartott alkalmasnak arra, hogy lehető rövid idő alatt aránylag nagy mennyiségű és olcsó bűnbocsátó czédulát állíthasson elő. Fel is használta az alkalmat, hogy megbízást adjon Gutenbergnek ily czédulák nyomtatására. Gutenberg, mint a meglehetősen számban fennmaradt hasonló bűnbocsátó-czédulák nyomásából kitűnik, valószínűleg már ekkor a könyvnyomtatás történetében később nagy nevezetességre emelkedett Schöffer Péterrel is összekötésben állt, s első betűit e híres heliografus által metszette. Ugyanez időtájt került ki keze alól az első kelettel ellátott könyv is: «A kereszténység intelme a törökök ellen», melynek egyetlen meglévő példányát Münchenben őrzik, valamint megkezdte a biblia nyomtatását is, mely három évig tartott s 1546-ban ért véget.

Ebből az úgynevezett 42 soros bibliából, mely 641 kétszer hasábozott levélből áll, még 31 példány van meg, 10 pergamenre, 21 pedig papírra nyomtatva London, Páris, Berlin, Róma, Drezda, Lipsze, Göttinga, stb. könyvtáraiban, melyek mindenike 40—50,000 frt értékét képvisel. Nemcsak a nyomtatvány nagy ritkasága okozza ezt a rengeteg árt, — habár, úgy látszik, a bibliát száz példánnyal semmi esetre sem nyomtatták nagyobb számban, — hanem a heliografus, a rubricator, cigorot munkája is, kik közül az első a szép kezdetbetűket rajzolta hozzá, a második vörös festékekkel színezte ki a fejezetek kezdetét, vagy a nyomatkozás szavakat, a harmadik pedig bekötötte a könyvet.

Sajnos, még befejezést sem nyert a biblia nyomtatása, már Gutenberg és pénzelőlegező társa, Fust között feszültté kezdett válni a viszony. Oka ennek részben a remélt pénzületi eredmények elmaradása volt, másrészt pedig a nagy tehetségű Schöffer Péternek az üzletbe való bevonása, a kit, mihelyt eléggé ki volt képezve, Fust János alkalmas személynek tartott arra, hogy kecségető ígéretésekkel s vejéül való kiszemelésével a maga részére nyerjen, hogy így Gutenberget közösen lerázzák nyakukról. Az ellenségeskedést Fust azzal kezdte

meg, hogy társát 2026 forintért bepörölte, a mely összeget ő az üzletbe fektetett. A bíróság Gutenberget kötelezte is számadás előterjesztésére, a mit midőn Gutenberg elmulasztott tenni, Fust esküt tett követelése alaposágára.

Gutenberg tehát elvesztette a pört; összes nyomdai berendezése zálogban maradt Fustnál, a ravasz üzletembernél, ki most Schöffrel lépett üzletársi viszonyba, egyúttal nőül adván hozzá leányát, Krisztinát. A kijátszott Gutenberg anyagi helyzete napról-napra rosszabbodott, úgy, hogy már a hitelezőktől tartva, nyomtatványait sem merete saját neve alatt megjeleníteni. Most a mainzi syndikus, Humery, dícséretes áldozatkészséggel még egyszer segítségére sietett a mindenfelől szorongatott s legjobb barátaitól elhagyott lányszü embernek. Ennek

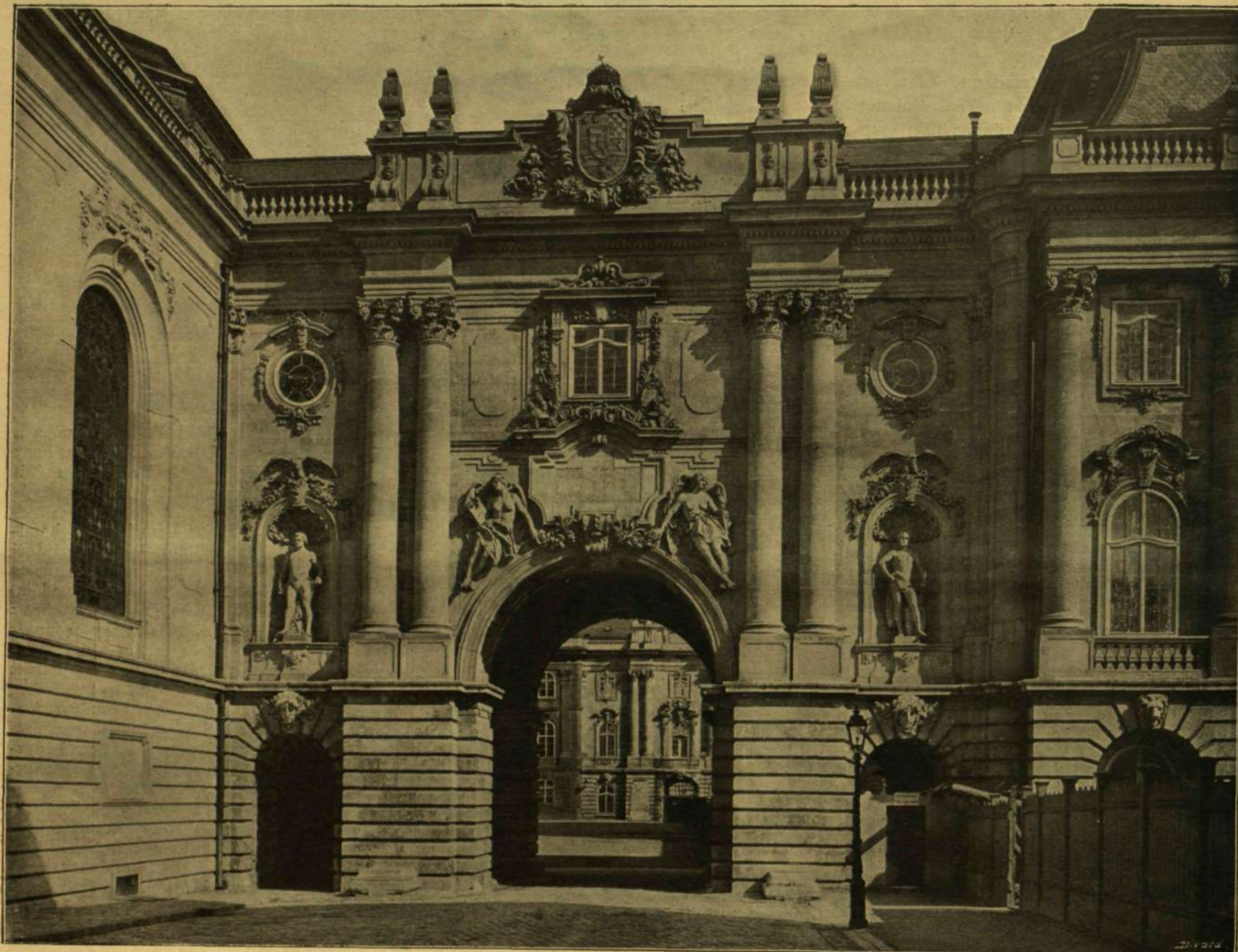
galmat. Három év múlva, 1468 február 2-ikán meghalt s tetemét a Gensfleischok családi sírboltjában, a dominikánus kolostor templomában helyezték örök nyugalomra. Emlékét szülőházán és nyomdájában helyén felirat, továbbá két szobornál örökíti Mainzban; az egyik a Gutenberg-téren, magáé Thorwaldsené, a ki ingyen vállalta el a mintázást 1837-ben. Épen úgy, mint David d'Angers is Strassburg számára. Strassburg város könyvtára bírta különben Gutenberg legjobb arcképét is, mely a könyvtárnak 1870-ben történt leégésekor ment tönkre s ma már csak a mainzi városi könyvtárban levő másolata után ismeretes.

Gutenberg is osztozott az úttörők sorsában. Volt része félreismerésben, hideg mellőzésben s eszméinek a mindennapi élet sanjúságaival

tan, barátságosan viselte magát, az emlékek megtekintése épen oly könnyű volt, mint akár-melyik, turisták által látogatott európai városban, — bár épen olyan baksisra agyarkodó csi-cserónék és impresszáriók is vették körül a turistát, mint akármelyik olasz városban. Ismerték már a khinaiak Pekingben nagyon jól a turistákat, tudták, hogy elsőrendű pénzforrások és így udvariasságra és előzékenységre érdemesek.

Ki gondolta volna, hogy néhány hét múlva mind ennek vége lesz, látszólag minden indító ok nélkül?

Pedig mélyen gyökerezik ennek a népek a szívében az európaiak iránti gyűlölet. Csak

A BUDAI KIRÁLYI VÁR. — A FŐBEJÁRÁS ÉS UDVARI HOMLOKZAT.

Divald fényképe után

köszönhette, hogy új betűket állíthatván elő, még két-három kisebb nyomtatványt, krakkói Máté „Tractatus rationis et conscientiae”-ét s Aquino Tamás „Summa de articulis fides”-ét befejezhette. De már alkotó ereje fogytán volt. Hatvan éves kort ért el s viszontagságokkal, küzdelmekkel teljes múlt állt háta mögött. Utolsó nagy munkája a genuai Balbi „Catholicon”-ja volt, egy a XIII. században fölötté kedvelt, 373 lapra terjedő grammatikai és lexicalis kompiláció, melyből még 25 példány maradt fenn. Ennek befejeztével helyét átengedte szerencsésebb vetélytársainak, ő maga, mint a Szent-Viktor kegyes alapítvány tagja, kolostorba vonult, istenfélő lelki gyakorlatok közt töltve napjait. Ott érte aztán az új mainzi érsek, Nassaui Adolf kegye, a ki 1465-ben udvarához vette, megmentette hitelezői üldözésétől, évi ellátást rendelt neki: egy rend ruhát, husz mérő gabonát s két akó bort, azonkívül eltvilvei rezidenciájában szabad asztalt.

De Gutenberg nem soká élvezhette a nyu-

kemény harezra kellett szállniok. De legyőzte azokat rendíthetetlen hite, mely az emberi művelődés legnemesebb reformja keresztülvitelében vezetett. Meg kellett érnie azt is, hogy még életében mások arassák munkája fáradságának, szelleme hódításának gyümölcseit; de az igazságos utókor elfogulatlanul ítél érdemei fölött s örökre az ő nevéhez fogja fűzni a könyvnyomtatás feltalálásának dicsőségét.

PEKING ÉS VIDÉKE.

Irta Cholnoky Jenő.

I.

A mikor Peking utcaiban, csinos hölgyek társaságában kóboroltunk, az a megnyugvás vett rajtunk erőt, hogy ime, az ősi város megnyitotta kapuit az európaiak előtt s velük együtt valószínűleg az európai kultúra is útát fog találni az évezredek falak közé. A nép olyan nyugod-

vissza kell tekintenünk arra a félszázados küzdelemre az európai invázió ellen, a mi a császár nyári palotájának elpusztításával ért disztelen befejezést s a melynek utójátéka a francziák tong-kingi veresége volt — s megértjük, hogy az irástudók és az intelligencia, ha csak egy kicsit konzervatív hajlamú is, nem lehet barátságos az európaiak iránt. Nem mondom, hogy az európai kultúra iránt. Japán is fölvetette az európai kulturát, de azért ép oly ellensége az európaiaknak, mint a khinaiak.

Aztán van ám oka a khinaiaknak büszke konzervatívoknak lenni. Fussunk csak végig Peking történetén.

A khinai szaktudósok Peking történetét a legősibb múltba viszik vissza. A mai város helyén már Kr. e. 1121-ben Csi név alatt volt város, a mely a Kr. e. V. században a kis független Jen

állam fővárosa volt. A nagy Si-huang-ti császár Kr. e. 221-ben elpusztította a kis államot, a mikor a nagy khinai birodalmat egyesítette, de úgy a mi időszámításunk negyedik századában ismét volt itt egy kis független tatár állam, a melynek a székhelye ismét Csi volt Peking helyén. Azután megint provinciális várossá süllyedt. Kr. e. 936-ban a Kitan tatárok elfoglalták a birodalomnak ezt a részét s ott a Liao dinasztia alapították, a mely nem volt egészen független a khinai császárságtól. Az ország fővárosa megint Csi lett Jen, vagy Ju-csou néven. Aztán jöttek a Kín-tatárok. Ezek elverték a Liao-dinasztiát 1125-ben s Pekinget Csung-tu

elűzte a mongolokat s a birodalom fővárosává Nan-kingot tette. A dinasztianak csak harmadik császára, Jung-lo költözött ismét Pekingbe s akkor kapta a város a mai nevét (Pei-tying, annyi, mint Éjszaki-főváros; Nan-tying annyi, mint Déli-főváros); búfelejtőnek építette Jung-lo a nankingi híres porcellánortyot, egy régibb műemlék helyére.

Jung-lo építette 1419-ben a mandsu városrész mai falait. 1544-ben vették körül a város déli külső városait is fallal s ekkor kapta Peking mai alaprajzát.

A mai mandsu dinasztia 1644-ben űzte el a Mingekeket s ekkor az éjszaki, helytelenül tatár-

kaptak templomépítésre engedelmet és helyet Pekingben is.

Milyen szépen is indult meg az európai kultúra bevétele Khinába — a szeretet vallásának védelme alatt! — És mivé fajult, és milyen hirtelen tönkrement a megnyert befolyás az önző üzérsszellem betolakodása folytán!

A templomok, misszió-telepek, a vendéglő épülete a lazaristák telkén, mind abból a régi jó időkből származik. Az európai hatalmak követ-ségeinek épületei már újabb dolgok, a melyeket az erőszak, a kényszerített barátság létesített.

A császár palotája és annak kertjei a tatár-város közepét foglalják el. Főbejárata délen

A BUDAI KIRÁLYI VÁR. — A DÉLOLDALI TORONY ÉS KERTI TÁMASZTÓ FALAK.

Divald fényképe után.

néven tették a birodalom székhelyévé. Ekkor a város már tetemes kiterjedésű volt; ez időbeli falainak romjait ma is látni a város délnyugati sarkán kívül, a hol ma körülbelül az elpusztított vasútállomás van. A Kín dinasztia elkergette a rettenetes Dsingisz khán 1215-ben, a mikor Peking provinciális várossá süllyedt. Csak a nagy hódító unokája, a khinai birodalom egyik legdicsőbb uralkodója, Kublai khán tette ismét fővárossá, sőt egészen újra is építette. Kanbaligh volt ebben az időben a neve, vagy a hogy Marco Polo említi Cambaluc s nagyobb volt, mint a mai város, falait lehet látni a mai falaktól éjszakra, még meglehetősen jó állapotban. A város fénye, pompás palotái és templomai bűmulatra ragadták a velencei utazót, s csakugyan ebből a korból is származnak a város legszebb építményei. 1368-ban a Ming dinasztia

városnak nevezett részt saját mandsu emberei-nek, khinai és mongol szövetségeseinek jelölték ki lakóhelyül, míg a déli, kisebb városrészben a leigázott khinai kereskedő nép telepedett meg.

Ma már persze ez a különválás nem áll fenn, összekeveredett a hódító és a meghódított nép-faj s a győztes a khinai lett, a mely teljesen magába olvasztotta a mandukat, úgy, hogy ez a népfaj valóságosan eltűnt a föld színéről. Nyelve sem él már, csak az udvarnál tartják fenn mesterségesen, mint hivatalos nyelvet. Egész Mandsu-országban végig tett utamon egyetlen egy emberrel sem találkozhattam, a ki tudott volna mandsu nyelven.

A mandsuralkodók legnagyobbika, Kany-hszi császár alatt, a jezsuita misszió nagy befolyást nyert az udvarnál. Ők voltak a császár tudósai,

van, a tatár város déli középső kapujával szemben. Csúnya, erődítményszerű, vörösré mázolt épület. A palotából aztán már nem lehet sokkal többet látni. A mint képünk mutatja, hátul nagy messzeségben is látszik néhány magas tető. Ezek a palota egyes részeinek pompás arany-sárga majolika tetői. A kert legészakibb részén áll az úgy nevezett Mé-san, vagy szénhegy, a mit zöld lombok és csinos filagóriák díszítenek. Állítólag szénből van az egész hegy arra az esetre, ha ostromzár alá kerülne a főváros, lehessen mivel fűteni. Én inkább azt hiszem, hogy egyike azoknak a mézskőszirteknek, a melyent többet is lehet az alföld peremén látni: Niu-lan-san, Liang-hsziang-hszién, Sá-ho-esönn, stb. közelében. De lehet, hogy szénréteg van benne, mert ezek a mézskővek a kőszén-korszakból valók.

PÁRISBÓL. — EGY BOULEVARDI KÁVÉHÁZ ALKONYTÁTOR.

A császári palotát, tulajdonképpen külön városrész, az u. n. *császárváros* veszi körül, külön vörösré mázolt fallal elkerítve a tatár város többi részétől, a hol a legtöbb nyilvános épület, palota, stb. van. Ma már ez sem igen különbözik — talán csinosabb — a város többi részétől.

A császári palota délkeleti sarkán, a tatár város déli falaihoz közel, vannak az idegen hatalmak követségei, tehát nem a városon kívül, mint némelyek tévesen hiszik. Meglehetősen egy határon vannak s az egyik utcát úgy is nevezik: a *Követségek utcája*. Ebben az utcában vannak a francia követség, a vendéglő, a spanyol, japáni, amerikai és német követségek, meg a klubház, a melyről azt írták a minap, hogy elpusztult. Az utcán kívül, közvetlen a császárváros délkeleti sarka mellett, a császári kertekből kijövő patak mellett van az angol követség palotája, terjedelmes kert közepén, egész kis városrész. Az osztrák-magyar követség csak 1898-ban kapott palotát, valamivel távolabb a többitől, azon a nagy utcán, a melyen a legszébb és legnagyobb katolikus templom is áll, az u. n. Tung-tang, a melyet újabb hírek szerint a lazadók folgyújtottak.

Szép szabályosak különben Peking utcái, mint a legtöbb síkföldi nagy városé, az utcák mind észak-déli, illetőleg kelet-nyugati irányúak. A déli, kínai városrész rendetlenebb, de különben sem nagy benne a lakóház, nagy része beépítetlen, igen tetemes részt pedig az ég temploma, és a földmivélés temploma, — óriási parkok közepén — foglalnak el.

Bajos volna ennek a rövid leírásnak a keretében minden látnivalóról megemlékezni. Az előbb említett két templomon kívül érdekes látni való a vizgázó helyiség, teménytelen apró czellájával, a Czung-li-jamönn (külügyi hivatal), a vámhivatal, a Lára-templom, a klasszikusok csarnoka.

De ki győzné mind azt a sok történelmi nevezetességet elmondani, a mit itt olyan szívesen (pénzért) és olyan barátságosan (szintén sok pénzért) mutogattak, még felsőbb tilalom ellenére is, az európaiaknak. Egy egészen idegen világ történelmét, egészen más izlés művészetét örökítik ezek az emlékek; olyan különös nekünk, a kik klasszikusnak csak a görögöt meg a rómaiakat tartjuk.

Ha aztán az ember a pompás csarnokok hűvös árnyából, a misztikus félhomályból, a hol bizonyos túlvilági nyugalom honol, kilépett az utcára, mégint egészen idegen környezetbe

került. A rendetlen, poros utakon tolong a nép, nyüzsgöve, kiabálva, csilingelve árulják holmijukat az utcai árúosok, a pompás homlokzatú boltok előtt a felmagasított járda külső oldalát sátoros, vásáros nép foglalja el, lent a poros kocsiúton pedig csöndesen ballagó kétkerekű kocsik, kolompós tevekaravánok, lovas katonákkal kísért, hordószékből széttekintgető mandarin, majd valami különös menyegzői, vagy temető-menet kerülgetik egymást. Mind olyan különös, olyan idegenszerű. A tölgyesben nyugodtan működik a borbély éles kése és zavartalanul fűrészelteti a fakereskedő a törzseket deszkává (a fűrészmalmot még nem találták fel a kínaiak).

Teljes bátorsággal, minden sérelem veszélye nélkül lehet ebben a tolongásban elkeveredni. Nem bántotta az embert senki, még a gyerekek sem csúfolták.

S mindennek milyen hamar vége lett! Milyen mélységesnek kell lenni a gyűlöletnek, a mely ilyen hirtelenséggel fenekestől fel tudja fordítani a megszokott rendet!

A BOULEVARDOK ÉLETE.

Páris ezernyi érdekességei között egy sincs, a mely annyira valódi párisi volna, mint a *boulevard*. Itt folyik le a párisi társadalmi életnek egy jelentékeny része, itt repülnek világossá s lesznek kritika tárgyává a legújabb hírek; politika, színház, divat, sport, társadalmi pletyka körébe vágók egyaránt s itt alakul meg mindenféle ügyekben a közvélemény. A telivér párisi épügy nem mulasztja el esténként, hogy végig sétáljon a boulevardon, mint az idegenek oda-csődült serege s a ki Páris népét meg akarja ismerni, az csak menjen ki néhány este a boulevardra.

Nem minden utca igazi boulevard, a melyet így neveznek. A központtól távolabb eső városrészek boulevardjaiban nem nyilatkozik meg annyira a nagyváros élete a maga jellemző formáiban; nagy közlekedési utak ezek csupán, melyeken az üzleti forgalom bonyolódik le. Az igazi boulevardot megismerni arról a tömegről, a mely benne tolong s szemlélődéssel, sétálással, nézelődéssel tölti az időt, szóval a semmittevének legváltozatosabb formáival.

A boulevard igazi élete kevéssel az esti ebéd-idő előtt, alkonyattájban kezdődik. A *l'heure verte* (a zöld óra), vagyis az *abszinth* ideje ez, a mikor a munkájukat végzett emberek beülnek

a boulevard kávéházaiba s kényelmesen szücsösklik kis pohár abszinthjuket étvágygerjesztől. Az a béke és nyugalom tölti el mindegyiket, a mely az ebédjére várakozó embert jellemzi, a ki tudja, hogy meglesz a maga biztos és jó ebédje. Ehhez a várakozáshoz, a jó étvágy előkészítéséhez az igazi párisi ért csak igazán. Nem egynek az egész napja reggeltől estig alig egyéb, mint készülődés az életnek ama fontos aktusára, a melyet ebédnek nevezünk. Az egy pohár abszinth pedig olyan járuléka az ebéd előtti időnek, a mely nélkül talán nem is izlenék a leves odahaza, a vendéglőben, vagy a klubban.

A klub a boulevard egyedüli s legfőbb ellensége. Régi időben a boulevard a rajta levő vendéglőkkel s kávéházakkal volt az egyetlen hely, a hol az ember egy gondtalan negyedórát tölthetett ismerőseivel, barátival. Ma ezt a szerepet az emberek nagy részénél a klub tölti be, a hol a társaság zárkózottabb és világosabb s a hol ép úgy megtudhatni ugyanazokat az újdonságokat, a melyeket mindenkinek tudni illik, mint a boulevardon. A mit azonban a klub révén a boulevard veszt, másutt visszanyeri s társadalmi jelentősége semmit se csökken.

A párisi *déjeuner au restaurant* (villásreggeli a vendéglőben), mondhatni, valóságos intézmény, még pedig a legtekélyesebbek egyike. Az élet művészetében való verseny győztese az összes nemzetek között alighanem a francia, egyben azonban bizonyára elveszi a győzelmi pálmát: a déli étkezés ideális formáját ő alakította ki. Az a kedves, élvezni tudó és akaró hangulat, a melylyel a párisi ember a *déjeuner*hez ül, az a szakértő megvitatása az ételnek és italnak, a találás és kiszolgálás oly finom és diszkrét formái sehol másutt fel nem találhatók.

Nyári időben, a Champs-Elysées-n az ember fák árnyékában reggelizhetik, csinos kertekben, melyekben a «természet» csinált és mesterkelt valami ugyan, de azért mégis csak kellemesebb, mint valami meleg, füstös odú. Még madár is van a fákön; az igaz, hogy csak veréb, de hát fülemülét csak nem kíván az ember a borjúszele mellett? A nagy boulevardokon ez mindenütt így van s mindenütt megtaláljuk a könnyedséget és vidámságot, még a kiszolgálás módjában is. Élelmi szerek dolgában marad fenn Párisban némi kívánni való. Az angol például fájdalmasan nélkülözi itt hazája pompás marhabúsát s a tengeri halak nagy változatosságát. De a francia szakács a kevésbbé jó húst is úgy el tudja készíteni, hogy szinte már boszorkányság s ha csak az ember nem nagyon szerencsétlenül választotta meg a vendéglőt, biztos lehet benne, hogy meg lesz a *déjeuner*vel elégedve. Egy dolog azonban a vendég részéről is szükséges hozzá: az, hogy a kellő hangulatban, a várakozás, a kívánság és az élvezni akarás hangulatában üljön asztalhoz.

A francia ember nem köti étkezését olyan szertartásokhoz, mint például az angol. Nála az ebéd szintén fontos, ünnepléses dolog, de nem méltóságos fontoskodással ül hozzá, hanem várakozásteljes jókedvvel. A francia felfogás az, hogy az izlés érzékének kielégítése ép olyan jogosult dolog, mint bármelyik más érzéké s egy fogás jó peccsenye van olyan értékes, mint akár a Szokratesz bölcsészete. Jó étel, szemet gyönyörködtető látnivaló, jó zene, szép szónoklat hallgatása, kellemes társalgás egyforma fontos dolog a párisi életében.

Nem szokás a francziáknál az ebédet olyan szertartásos imákkal kezdeni és végezni, mint az angolok teszik. Nem is értik meg az angolokat e tekintetben. Meg is mondta egy francia menyecske házsártos urának, a ki angol volt: «Furesa, az elébb azt mondta, kutyának való az ilyen ebéd, most meg hálákat ad érte az istennek...»

Az étkezésben is nyilatkozik a francia derűs világlátása. Élne kellemes, — ez az ő leve erre vall az a mondas is, a mely megvan minden falusi francia korcsma falán egy ócska olajnyomatú kép alatt, melyen három Lajos Fülöp korabeli francia úr tavaszi időben, egy fa tövében vígan kocizgat: «Ha meghalunk, hosszú időre halunk meg.»

Ez a fehér asztal filozófiája a francziáknál, de különösen a *déjeuner* filozófiája. A fegyverszünet pillanata ez az élet nagy küzdelmében, a mikor félrevetnek minden érdeket és véleménykülönbséget, s mikor mindent eltölt a jólézés harmóniája. Még a pinczérek is ez látszik meg: a mint szerény frakkjukban, könnyű, zajtalan cipőjükben sürgölődnek, udvariasan adva meg a tanácsot, felvilágosítást az étlap minden kérdésében, — mintha megannyi jóbarátjai volnának az embernek. E tekintetben nincs párja a párisi pinczének sehol a világon. Ilyen módon csupa élvezet ez a félóra. Leleket vesz itt mindenki. Gondtalan csevegésben, tréfás elmélkedésben telik percz percz után. A társalgás alig egyéb, mint hangos gondolkodás s közvetlenség, az az érdek, melylyel a legjelentéktelenebb dolgokat elmondják és meghallgatják, az az udvariasság, melylyel minden elmébebb megjegyzést honorálnak, csak fokozza mindegyiknek az élvezetét.

A *déjeuner* után a kinek dolga van, azt folytatja, a ki élvezte a magáét, vagy egyáltalán nem szokott dolga lenni, az előtt a súlyos talány előtt áll, hogy mit csináljon a nap még hátralevő részével? A ki csak fölületes regények és újságközlemények alapján ismeri a párisi életet, azt képzeli, hogy itt az emberek nagy része elviharász úri semmittevő, — holott ez nagy tévedés. Az ilyenek száma elepészőben csekély a valóságban, nem több, mint akármely más nagyvárosban. *Déjeuner*ről hazamenet, a ki ráér, elmélkedhetik a boulevard pompásabb pompásabb kirakataiban. A bronzüzetben ott láthatja a francia szobrászat és iparművészet legújabb és legszebb alkotásait, művészi állatszobrokat, lovasalakokat, nymphákat, mythologiai isteneket. Mellette van a képereskedés: valóságos műcsarnok, annyi benne a kisebb-nagyobb tájkép, életkép, miniatűr, ehhez egy női divatüzlet, meg egy ruhaüzlet csatlakozik, — a hölgyek gyönyörűsége, nemkülönbön a ragyogó kincseket mutogató ékszerbolt. Közben egy ezred katonaságot lát az ember elvonulni vidám zeneszóval, kaszárnyája felé — és észre se veszi, hogy már be is alkonyodik. Előbb azonban még egy szép temetési menetet kell végignézni: minden szomorú gondolat mellett is, melyet kelt, kedvelt látványossága ez a párisi embernek; de meg kell vallani, szépen is tudják a temetést rendezni. Jules Claretie, a jeles író, a Théâtre Français igazgatója egy ily temetés láttára egyszer, ifjúkorában így kiáltott fel:

— Úgy akarok élni, hogy megérdemljem az állami temetést!

Este van. A boulevard képe egészen megváltozik. A párisi latin faj s a latin nép mind későn fekvő. Mennél délebbre lakik, annál inkább. Madridban egész éjjel után egy óráig nem hallgat el az újságúrus gyerekek kiáltószava. A párisi boulevard éjjeli képe legérdekesebb abban az órában, a mikor a színházi előadások véget érnek. A közönség tödul a kávéházakba, egy kis frissítőre. Jobbra-balra, előre-hátra hömpölyög a tömeg, melynek nincs más czélja, mint látni, még pedig önmagát, a tömeget látni. A kávéházak terraszain ülő közönség szemlét tart az előtte elvonuló fölött, ezek meg a bennülőket nézegetik. Olyan érdekes látvány ez, hogy akár-hányszor látja az ember, mindig újnak és újnak tűnik föl. Izgató és megnyugtató egyszerre, mint maga az élet színjátéka.

A széles terület az utca két oldala között tele van élettel, mozgalommal. A kocsiúton a csillag fogatok szíjai robognak, melyek a Bois de Boulogneból sietnek befelé, s omnibusok, melyeknek oldalairól kiabáló hirdetések riak le. A nyitott kétfogatú könnyű kocsit, a «victoria», — mint mondani szokás, a párisi utca gondolója — ezrivel sorakozik lassú, majd gyorsabban menetben a Champs-Elysées felé, benne élénken társalgó, vagy az útra kikandikáló párok. Egy-egy elkésett katonai csapat is végig vonul s a közönség azzal a rokonszenvvel, melyet a katonai dícsőségére büszke francia mindig megörvén hadserege számára. Egy-két diszbe öltözött vértés-katona is meg-megjelenik, hazatérve az őrszolgálatból, az elnöki palotából. Nappal is látja az ember a város különböző részeiben ezeket a szép ruhájú vértéseket; azt hinné, valami fontos állami vagy katonai küldetésben járnak, pedig talán csak a meghívókat hordják szét az elnök legközelebbi estélyére.

PÁRISBÓL. — A BOULEVARD ÉJFÉLKOR.

A boulevard legjellemzetesebb része mégis nem az utca közepe, hanem a gyalogjáró. Itt látja az ember egész Páris a maga teljes mivoltában, jobban, mint akárhol másutt, mondhatni, egész Franciaország, sőt mi több, az egész világot. A kis szatéc, a ki egész nap a boltjában sinylett, kijött a feleségével, hogy friss levegőt szívjon, miután kilencz óraker bezárta üzletét. Vidékiek, Normandiának, vagy a Gascogének jövedtvől az egészségtől sugárzó fiait ép most szállottak le a túltömött vonatról, úgy sietnek a boulevardra, sülkérezni a villamos lámpák fényében. Messze helyőrségekből szabadságra jött katonák élvezik a rég nem látott Páris. Sápadt arczú szuhancok, nyilván az anyai felügyelő szem elől szöktek meg. A Quartier Latin vidám diákjai is elhagyták saját külön boulevardjukat, hogy itt a fényesebben, egyszerűbben üzzék tréfiak. Kéklouseos munkások feleségeikkel s még két órában is néha, gyermekeikkel komoly méltósággal ballagnak a diáknép nyomában. A hány csoport, annyi szín és jellemzetesség, együttesen pedig nyugodt, jókedvű és tisztességtudó társaság.

A francziáknak akkora érzékük van a dolgokban megnyilatkozó sajátosság és a látványosság iránt, mint semmi más népnek a világon. A boulevardot is úgy élvezi, mint valami pompás, nagyszabású látványosságot, a melyet egyenesen az ő számára rendeztek. Még a kevésbbé diszes alakjai is beilleszkednek az egésznek a képébe. Itt vannak a kávéházak rendes vendégei, a szivarvéggyűjtők, a kik a kávéházban, az utcán, mindenütt fölszedgetik az eldobált szivarvégeket, melyekből megint dohányt készül a szegény emberek számára. Ezek bizony meglehetősen szánalomra méltó alakok: sovány, kiéhezett arczok, rongyos ruhában, — az ember nem szeretne velük éjjel valami félreese utcában találkozni. S a szükség sokszor rá is hajta őket a bűnre: különösen tél idején megtelik velük a fegyház.

S az anarkhisták, a Ravacholok is ezekből kerülnek ki többnyire, sőt olyanok is, a kik készek egy részeg kocsiist leszúrni a Szajna hídján, néhány frankjáért, aztán a népgyűlésen a polgári társadalom pusztulását hirdetni s a guillotina vezető úton a «Carmagnole»-t énekelni. A boulevard az ő vadászterületük, csendes időben itt üldögélnek, beszélgetnek társaikkal, zavargások esetén itt rabolnak, pusztítanak. A ki Párisban forradalmat akar csinálni, az erre a tömegre mindenkor számíthat, mint a mely a zavargást magáért a zavargásért szereti. Ezek is a boulevard talajából fakadt növények.

A legismertebb típusa a boulevardnak az újságúrus. A járda egész közönsége azért jött ki, hogy újságot halljon és lásson s a «camelot» látja el anyaggal. Úgy kiabálja éles hangon hirlapját, ennek nevezetesebb czikkéi címét, mintha élete függene tőle, hogy ép azt az egy számot eladja. S kapkodják is a lapokat, ha még annyi volna, se volna elég, kivált nevezetesebb események idején. Ugyancsak újságot árul a sok kioszk is — szintén tiszta párisi intézmény, — melyben csak épen annyi hely van, hogy az elárusító elfér benne, a többi mind tele van újsággal. Napilapokon kívül minden egyéb időszakos nyomtatvány kapható: illusztrált rémregények füzetein egy nőgyilkos hadonáz véres kezével, e mellett a legújabb divatlap karcsú, merev hölgy-alakjai pávaskodnak, elfüdvé a legújabb politikai röpiratok sarga vagy vörös czimlapjait; illusztrált hetilapok, havi füzetek halommal hevernek jobbra-balra, zürzavaros összeveresésben, csak az elárusító öregasszony tudja kiválogatni, melyik micsoda.

Éjféltkor a boulevardon végződnek be a szórakozások, melyeket Páris nyújtat, ide jön ki a közönség a zenés kávéházakból, cabaret-ekből, hacsak nem akar kissé jobban kirüggni a hámból. A kávéházak, télikertek lámpái lassanként

GRÓF MURAVEJ MIHÁLY OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

jelent s a név azt akarta jelenteni, hogy a szövetséget az egész földet el fogja uralni. Külön ágai voltak a «Háromság-egyesület», a «Látók csarnoka», az «Arany-orchidea-kör», stb. Feje mindezeknek 1826-ban Kwang-Tau volt, a ki egyszer, hogy vad dühre ingerelje magát, egy legyilkolt embernek borral kevert epéjét hajtotta fel.

Borzasztó esküvel kellett a szövetségbe belépőknek megerősíteniök a fölvételi fogadalmat. Bálvány előtt térdelve kellett letenniök a hallgatási esküt, két társuk középette, a kik jobbról is, balról is éles kardokat tartottak fejük fölött háromszög alakban. Az eskü 36 pontból állott s egyik pontja így szólt: «Esküszöm, hogy sem atyát, sem anyát, sem fivért, sem nővért, sem feleséget, sem gyermeket nem fogok ismerni, hanem egyedül a testvériséget. A hova vezet, a hova rendel, oda megyek, oda követem. Ellenségeit én is ellenségeimnek fogom tekinteni.» Mindezek után a jelölt megszurta az újját s három csöpp vért cseppentett egy eszébe arak-ba, melyet a többiekével együtt kiivott. Azután egy fehér kakast kellett lefejeznie, annak jeléül, hogy ő is úgy veszítse fejét, ha valaha hűtlen lesz.

1850-ben Tae-ping-wang lett a liga feje, a ki magát a «Béke királyá»-nak s Krisztus öccsének nevezte s arra vállalkozott, hogy a Ming uralkodó-ház visszaállításával a «hívek világbirodalmát» alapítsa meg. Az ő leveretése és halála után sokáig semmit sem lehetett hallani a Hung-ligáról, míg végre 1863 tavaszán egy lopással gyanúsított padangi (Szumatra) kínai házánál tartott kutatás alkalmával a rendőrség fölfedezett egy csomagot, mely a titkos szövetséget alapszabályait, esküformáit, fölvételi szertartásait, jelképmagyarzatait, titkos jeleit, zászlói leírását, stb. tartalmazta. S valóban. 1870-ben a liga újra működésbe lépett, még pedig oly komolyan, hogy leveretése csak nagy nehezen sikerült. 1872-ben Singaporeban törték ki zavargások a «sam-sing»-ek (harcoló férfiak) közt, számos gyilkossággal, gyújtogatásokkal, erőszakoskodásokkal kapcsolatban. 1883-ban és 1885-ben a «Fekete lobogók» és «Fehér liliomosok» támadtak fel a Csing uralkodó-ház ellen.

Mindezek ellen a kínai kormány kellő szigorral járt el, de haszontalan. 1889-ben a saravohi Ghi-Hin egyesület egy csoportjának hat tagját lövette agyon, tizenegy mást 72 botlúttal és bizonytalan idei börtönnel büntetett. 1895-ben a mohamedánok lázadtak fel, szövetsége a közép-kínai titkos társulatokkal s bevették Kan-Su tartomány fővárosát. A fölkelés leveretése után ismét tizenöt fő kolompot fejeztek le; maga a hongkongi orvos Sun-Jet-Sun is csak nehezen tudott elmenekülni, de a következő évben Londonban valami okkal-móddal a kínai követ-ség palotájába csalták s ott aztán letartóztatták és csak Salisbury miniszter közbenjárására bocsátották szabadon.

Mindezen mozgalmaknak van bizonyos közös jellege, minthogy első sorban az idegen mandzsu uralom ellen irányulnak, mely erkölcsletlen hivatalnokhadat, kegyetlen, erőszakos rendszert vitt a birodalom nyakára. Azért a titkos ligának nagy összeköttetései is vannak a nép legszélesebb rétegeiben. Mindenik tag a szövetséget ötszögletű s titokzatos kínai fölrású pecsétje egy szines selyemre, vagy gyapotszövetre alkalmazott lenyomatának van birtokában. Az ötszögön belül egy nyolcszög van 16 írással, melyeknek szó szerinti értelme ez: «A legidősebb testvér egyesíti a csatarendet. Mindenki készül a jelekre. A földagadt folyam árja csatornákat tör utat. Ma van tizezer éve.» E pecsétlenyomatokat igen sokan amulettül hordják magukkal s óvakodnak elárulni jelentésüket. Sottinger már 1843-ban említett tesz diplomáciai jelentésében egy kínai biztosról, a ki karjáról levéve egy

arany karkötőt, neki adta át azzal a megjegyzéssel, hogy azt még gyermekkorában atyjától örökölte, egy titkos felirattal, melyet a ki felmutat, Kínában mindentit mint testvért fogadják.

De érdekes egy Hung-szövetségi páholynak leírása is, a mint hiteles angol források után részletesen előadhatjuk. A páholy négyzet alakban van építve, a világ négy fő tája felé nyíló kapukkal. A homlokzat az egység mystikus jelképeivel, háromszögekkel van díszítve. Az újonczokat a «hűség és becsületesség» terében avatják fel, melyben oltár áll és kilenc emeletes pagoda az öt szerzetes-alapítói képével. A szövetség egyéb kellei a diploma, a vörös páleza, melyet a szabályok megszegői ellen alkalmaznak, sok zászló, írótabla, mérleg, lábmérték, olló, melylyel az újoncz haját nyírják le, stb.

Öt nagymester áll az öt főpáholy élén, számos alárendelt hivatalnokkal, kik hajukban virágot viselnek. A fölvétési szabályokhoz hasonló hókusz-pókuszok közt történik. Az újonczot, haja lenyírása után megmossák s testére hosszú fehér köpenyt adnak, lábaira pedig a gyász jeléül szalma bocsokot. Azután az oltár elé vezetik, hol kilenc fűszálat és egy tömjén-rudat kell áldoznia s minden áldozás után egy alkalmi verset elmondania. Ekkor piros gyertyát gyújtanak s a jelenlevők az ég és föld imádása közben három serleg bort közösen kiisznak. Erre megint három lámpát gyújtanak meg: a «hét csillagos»-t, a «drága birodalmi» és a «Hung-lámpá»-t. Ima közben minden jelenlevő a középső újjába szúr, abból vért ereszt egy félig borral telt edénybe, melyet az újonczoknak ki kell üríteniök. A már említett kakas-ölés után minden újoncz kap egy diplomát, két tört, három Hung-érmét és egy könyvet a szövetség szabályival, esküformájával és titkos jeleivel. A tagok egymást azután könnyen fölismerik arról, hogy hogyan lépnek be valamely házba, hogyan teszik le esernyőjüket, hogyan tartják kezükben a kalapot, hogyan iszszák a teát, hogyan hordják a lábbelit, stb.

Elképzelhető, hogy egy ily óriási titkos szervezet milyen veszélyes az állami rendre nézve Kínában. Innen a véres forradalmak, az egymást követő belviszályok, melyeknek eredete, czélja és természeté felől oly kevés van tájékozva az európai közvélemény. A hol a menynei birodalomban valami történik, a hol az események fejlődése a nagy birodalom sorsát valamely fordulóponthoz juttatja, ott bizvást kereshetjük ezeknek a rejtett társadalmi tényezőknél a titkos működését s aligha csatlódunk, ha föltesszük, hogy az ő kezükbe van letéve Kína jövője is.

GRÓF MURAVEJ MIHÁLY OROSZ KÜLÜGYMINISZTER.

1845—1900.

A kínai veszedelméből fenyegető nagy nyomdalom közepette, melyek az európai nagyhatalmak békés viszonyait is fenyegetik, halt meg június 21-ikén Péterváron az orosz külügyminiszter, gróf Muravjev Mihály, ép oly hirtelen halállal, mint elődje, Lobanov herceg, kit 1897 január havában útközben, a vasúton ért a halál, midőn haza utazott Bécsből, a hová a czárt kísérte. Muravjev gróf még június 20-ikán este részt vett a diplomáciai kar fogadásán, semmi baja sem volt. Reggel hirtelen rosszul lett s csakhamar meghalt. Az utóbbi időben sokat szenvedett szívujá miatt, s évek hosszú során látogatta a franciaországi fürdőket.

Muravjev a békepárt feje volt Oroszországban, sőt azt mondják, hogy e tekintetben valóságos ideálista. De a béke mély érzése hatja át Miklós czárt is, kinek a meghalt külügyminiszter igazán belső titkos tanácsosa, bizalmas embere lett. Muravjev a finom műveltségű, felvilágosodott szellemű diplomatahoz tartozott. Oroszországban a haladást is képviselte azon az előkelő helyen, mely az orosz politikában a legelső. Halála azt a hatást keltette, hogy pótolni nem lesz könnyű. Az orosz politikát ugyan mondhatni, maga a czár intézi, az ő akarata érvényesül, de azért nagyon fontos, hogy ki hajítja végre a czár akaratát. Hiszen pl. Goresakov herceg kancellársága és külügyminisztersége alatt is ennek a névéhez s szelleméhez fűződött az orosz politikának több évtizedes iránya. Az európai közvélemény előtt most különösen nagy kérdés, hogy ki lesz Muravjev utódja és mi lesz a politikája a válságos fordulatban, mely Kínában a hatalmakat tetre, beavatkozásra szólította.

A mikor Muravjevet külügyminiszterre nevezték ki, az meglepte a diplomáciai világot. Kopenhágai követ volt akkor, a mi a dán királyi és orosz czári család közti rokonságnál fogva fontos diplomáciai állás. Muravjev meghívását, a mi eleintén csak megbízás volt az orosz külső politika intézésére, az övezgy ezárné befolyásának tulajdonították s nyomban az a hír kelt róla szárnyra, hogy gyűlöli a németeket s francia-barátságát révén elő fogja segíteni a megtorló eszme megvalósulását. De mindenki csalódott: Franciaország is, Németország is s egész Európa is, mely szokatlan bizalmatlansággal fogadta Muravjev egyéniségének érvényesülését.

Muravjev csakhamar eloszlatta az aggodalmakat, személyesen is elment Berlinbe, Bécsbe, Párisba. Oroszország minden békés törekvések támogatója lett. A keleti ügyek lecsillapodtak, monarchiánk és Oroszország teljes egyetértésre jutott; uralkodónk látogatást is tett Péterváron. Legnevezetesebb mozzanat külügyminisztersége idejéből a hági békekonzferencia. A czár legbensőbb eszméje volt ez, ám Muravjev készítette elő a merész eszme útját. 1898 aug. 28-ikán jelent meg az orosz külügyminiszter körirata, mely humánus szellemmel fogva a legkritikább diplomáciai okiratok közé tartozik. «Véget vetni ennek a folytonos fegyverkezésnek s megtalálni az eszközöket ama veszedelmek elhárítására, a melyek az egész világot fenyegetik: ez a legfőbb kötelesség, a mely ma minden államra hárul.» Ez volt a czár javaslata. Hosszas diplomáciai alkudozások után ilhetett össze csak a béke-konferencia tavaly Hágában s tanácskozott a fegyverkezés csökkentéséről és a háború veszedelmeinek lehető békés elhárításáról. A konferencia ezt ugyan nem oldotta meg, de egy emberszerető és emberbaráti eszméhez legalább hozzájárult elvben. Ez is vívmány.

Muravjev Mihály Nikolajevics gróf, Muravjev Mihálynak, Vilna hírbet diktátorának unokája, 1845 április 19-ikén született. Egyetemi tanulmányait Pultavában és Heidelbergban végezte, 1864-ben a diplomáciai pályára lépett. Mint követi titkár működött Berlinben, Karlsruheban, Párisban, Stockholmában és Hágában, miglen 1860-ban a párisi követiség első titkárává nevezték ki. Ekkor adta ki nagyatyja emlékiratait. 1885-ben követi titkárának Berlinbe, 1893-ban pedig követnek Kopenhágába, 1897-ben külügyminiszterre nevezték ki.

Dr. SCHMIDT MARISKA.

A budapesti tudomány-egyetem legutóbb tartott doktori fölavató ünnepének, a mely alkalommal harmincz pályavégzett ifjú nyert tudori oklevelet, különös érdekességet kölcsönözött az, hogy a bölcseleti fakultás végzetjei közt egy fiatal leány is volt: dr. Schmidt József nyug. kereskedelmi miniszteri államtitkár, jelenleg takarékpénztári igazgató és országgyűlési képviselő leánya: Mariska.

Az első nő, a ki a budapesti tudomány-egyetemen doktori oklevelet nyert, Hugonnay Vilma grófnő, Wartha Vinczéné volt. Ő még abban az időben adta magát az orvosi szak tanulmányozására, a mikor még nem nyitotta meg kapuit nők számára a budapesti egyetem. Neki évekig tartó küzdelmébe került, míg a külföldön végzett egyetemi tanulmányok alapján nyert oklevele nosztrifikáltatott. Ismételtel visszautasítól nyilatkozott ezen kérésre ügyében még Trefort Ágost minisztersége alatt az egyetem, míg nem 1897-ben elérte a vágyát. Azon év tavaszán avatottat orvos-doktorrá, a melyet azonban a Zürichből hozott oklevél pótlásául, még egy-két évi egyetemi tanfolyam itthon történő nyilvános hallgatásának kellett megelőznie. Dr. Hugonnay Vilma volt az első úttörő. A nyomdokain haladóknak már nyílt a tér.

A tudomány-szomját most kielégítheti egyetemünkön akadálytalanul a nő is. Így jut Schmidt Mariska, a filozófiai fakultáson, egy terjedelmes nyomtatott kötetet tevő esztétikai értekezés alapján szintén a doktorok közé. Nagy olvasottságra és tanulmányra valló művében azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy a szabad természet milyen hatással volt költőnkre Balassa Bálinttól Vörösmartyig; hogy a fű, fa, növény, erdő, hogy és folyó szeretete milyen erővel nyilatkozik meg költészetünkben. Sorra veszi őket és az ő kitűzött szempontjából beható részletességgel foglalkozik velök. Fölvatása az egyetem közönséggel megtelt dísztermében a szokott ünnepies formák közt ment végbe. A fölvatással egybekapcsolt fogadalmat ő olvasta föl pályatársainak.

A KARCZAGI FÖLDMIVES-ISKOLA FÖLAVATÁSA.

Szép és emlékezetes ünnepély színhelye volt június 17-ikén Karczag, a virágzó alföldi magyar város, mely elhatározta, hogy földmives-iskolát állít fel s e czéla a közbirtokosság nemes áldozókészséggel 300 hold földet ajánlott meg. Most az iskola épülete elkészült s ezt avatták fel méltó ünnepléssel.

Ez alkalomra Darányi Ignác földmívelési miniszter is leutazott Karczagra, kit nem régiben a város dispolgárává választott s az erről szóló díszes oklevelet is most nyújtották át a miniszternek.

A karczagiaknak ötven tagú küldöttsége Madarász Imre országgyűlési képviselő vezetésével alatt Szolnokig elébe ment a miniszternek, kinek kíséretében voltak: Lippich Gusztáv főispán, Lossonezy és Tormay miniszteri tanácsosok, Bartóky József dr. osztálytanácsos, Győry Loránd dr. titkár. Egyidejűleg érkeztek Szapáry Gyula gróf és Dessewffy Aurél gróf vezetésével az Országos Gazdasági Egyesület küldöttei, s végül Bihar, Heves és Jász-Nagy-Kun-Szolnok megyék közeletének kiválóbb szereplői.

A mint a szépen feldíszített Karczagra megérkeztek, riadó dőljéssel üdvözölték a minisztert, ki aztán a különféle testületek tisztelegését fogadta. A számos küldöttség közül különösen érdekes volt a Karczagon levő összes hitefeleketek együttes küldöttsége, melynek nevében Madarász Imre ref. lelkes üdvözölte a minisztert, ki válaszában örömet nyilvánította, hogy az összes hitefeleketek lelkeszeit így együtt láthatja; továbbá a még élő 48-as homvédek 36 tagból állott csapata, mely Karczag város nevezetes emléke, a Boeckay-féle szabadságharc zászlaja alatt jelent meg. Szintén megérkezett már az érkezésnél a földmives nép tömegeinek megjelenése; sokan a városról napi járóföldnyire eső tanyákról fáradtak be, s megjelenésük ilyen fölkiáltásokkal üdvözölték a minisztereket: «Éljen a gazdák apja!»

Dr. Schmidt Mariska.

A tisztelgések után a város közelében levő új földmives iskolához hajtottak, hol a miniszter megnézte a helyiségeket, majd a tenyész-ló és szarvasmarha kiállítását, valamint az új iskolában elhelyezett gazdasági gépkiallítását.

A szemlélt díszlakoma követte, melyen részt vett Jász-Nagy-Kun-Szolnok megye színe-java, de sokan jelen voltak a szomszéd megyékből is. Számos pohárvásárló hangzott fel a lakoma során; beszélt Darányi Ignác miniszter is, szép szavakban meglátogató Karczag városának ritka áldozókészségét, melylyel az iskola felállítását lehetővé tette. Neki — mondá többek közt — az a meggyőződése, hogy a magyar földben nagy erő van és csak ezt az erőt kell tudni kivenni a földből, még pedig tudással, a szakismeretek terjesztésével. Erre a czéla szolgál a ma felavatott intézet is; ezért élte Karczag városát.

PÁRISI DIVATLEVÉL.

A nagy világvásár, a vilákiállítás megnyitása óta a divat termékei oly tarka s alig meghatározható képet mutatnak, hogy azokat csak a kirakatokban, esetleg a színházakban ismerhetjük meg, a hol sokat láthatunk egy csoportban.

A most nagygyűlésen látható úti ruhák kelmeje sötétszínű vagy egészen világos Cover-Coat, szabása a kényelemnek s külső csinnak megfelelő «prin-

NYÁRI ÖLTÖZÉS.

cesse» forma lehető kevés és egyszerű paszománt s gombdúszítással.

Fürdőhelyen, nyaralókban viselt ruhákhoz a hölgyek könnyű csikos, vagy pettyes selyem foulardot, esetleg francia mousselint használnak.

A fiatalág, mely természetesen mindenütt táncolni akar, a «Crépe de Chine», s ehhez hasonló szövetekből készült ruhákat viseli. Ezek díszítésére szébbnél szébb Chantilly csipke betétek alkalmaztattak.

Egyéb újdonságok közé a könnyű egyszínű — fekete vagy sötétkék — selyemből készült eső vagy por köpenyeket sorozhatjuk, melyek a ruha alsó széléig érve, a czélnak tökéletesen megfelelnek s a nyáron gyakran alkalmatlan gyapot- vagy gutta-perchával bevont úgynevezett Mackintosh-féle eső köpenyeket helyettesítik.

A nyári kalapokról megemlíttük, hogy fiatal hölgyek széles karimájú fekete vagy fehér strucc-tollal díszített olasz fonatú kalapokat viselnek, míg idősebb hölgyek a csipke és vékony szalmafonattal átvont toque-ot tartották meg. Fürdőhelyen, vasúton és hajón a fehér vagy világos sárga Canotier formájú szalma kalap általános kedveltségnek örvend.

Czipők dolgában a fehér nagyon vékony keztűbőr, vagy pedig ennek ellentéte a sötétfényű fekete chevreau-bőrből készült lábbeli van divatban. Sárgabőr czipő chie-es hölgyek nem viselnek. A magas sarkú czipő csakis szalonban divatos, míg másutt igen lapos sarkú gombos czipőt viselnek.

Úgy látszik, mintha az idén a divat különözése leginkább a napernyőkben mutatkoznék. Ugyanis a kézzel festett legyezők helyett most a napernyők selyemből készült első rangú művészekkel festetnek virágosokrokat, tájképeket. Egy ily napernyő arany fogantyújával együtt 5—6 ezer koronába kerül, s miután minden toilettéhez a színek megfelelő napernyő kell, ezek beszerzése egy kis vagyon veszt igénybe.

A képnöknön látható toilette posztó és muszlin virágokkal kivarrt világos zöld crépon szoknyáját a bolero szabású derékkal egy, valamivel sötétebb árnyalatú zöld selyem öv köti össze, melynek kapsait arany csatok képezik. A derék alatti zubbony fehér muszlin, a síma szűk újjak hasonló színű csipkéllel díszítve.

A szív alakú, széles karimájú, durva fonatú szalmakalap, fehér muszlin és piros róza-csokrokkal díszítve, s selyem muszlin fátyollal a nyakra fűződik.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Kisfaludy-Társaság ez évben is három beces munkával ajándékozta meg irodalmunkat. Az egyik Goncourt Edmond regénye, «A Zemganno fivérek», Szűry Dénes fordításában. A két Goncourt testvér neve a Zola Emilé mellett a legismertebb a naturalista regény terén, s ép úgy, mint Zolánál, náluk is a tehetség, sőt mondhatni a genie sajnos eltévelyedését látjuk a naturalizmus posványában. Goncourt Edmond, öccsének Gyulának halála után írta «A Zemganno fivérek» című regényét, kétségkívül annak a szellemi közösségnek, két lélek egygyé vált munkálkodásának emléke által ihletve, melyet a két regényíró hosszú évek során át folytatott. Meglepő, hogy ebben a regényében nyoma sincs a realizmus túlzásának. Csak az igazságot keresi, nem a rútát, s a naturalista író oly regényt ír, melyet bátran ajánlhatnánk ifjúsági olvasmányoknak. Egy művészlélek, ki egy természetűdős kutató szemével s egy bölcs nyugalmával tekinti a világot, de bevonja a szeretetnek azzal a zománczával, melyet vágyainak, reményeinek, munkásságának osztályosa, öccse iránt érzett, szellemének legnemesebb, legértettebb művét nyújtja itt. Goncourt Edmond, regényének előszavában világosan megjelöli az irányt, melyet ezúttal követett s melyet követésre ajánl. Az alakokat, kiket a regényíró rajzol, szerinte «a megfigyelések végtelen sorának egész raktárával, szemügyen ellesett vonások ezreivel s emberi documentumok akkora sorozatának egybegyűjtésével lehet csak megtestesíteni, mint a mekkora halmozta a festőművész skizz-füzetek képviselnek, a halálakor.» «Ennek az én előszómnak pedig — folytatja később — az a czélja, hogy megmondjam a fiataloknak azt, hogy a realizmus most már csakis ezen a téren arathat sikert; nem pedig az irodalmi fertő talaján, a melyet ma már teljesen kimerítettek az elődök.» A beces regényt Szűry Dénes valódi művészettel fordította. A gyári fordítások korá-

sokat, a jelen év március vége óta pedig *Shanghai* lakik, mint az orosz-kínai bank egyik első alkalmazottja. *Shanghai*ban, mint Elked úr egyik levelében írja atyjának, 350,000 kínain kívül lakik 6000 angol, 800 félvér kínai, 300 francia, 70 német, 20 osztrák és — egy magyar. Monarkhiákat eddigéleg nagyon kevéssé ismerték arrafelé s csak a legújabb időben rendelt ki a külügyi miniszterium egy osztrák-magyar hadihajót a keletázsiai vizekre állandó tartózkodásra. A *Zenta* czirkáló hajó ez, melyet *Shanghai*ban az európai kolónia nagy ünnepélyességgel fogadott s a hajó személyzete pedig eltávozás előtt nagy estélyt rendezett a fedélzeten. Ott volt *Czikann* báró, a pekingi osztrák-magyar követ is. A *Zenta* azóta tevékeny részt vesz a kínai zavarások lecsendesítésére irányuló nemzetközi feladatban.

* **Röhrich János**, egy 72 esztendő öreg ember hunyt el a fővárosban szerencsétlen halállal. Egyik este a Kelenföldön, a fehérvári úton, a hol valami dologban járt, halva találták. A fővárosban ezrek ismerték, sőt az országban is nagyon sokan, mert a főváros egyik látogatott kávéházának, a koronaherceg-utcai egykori Pillvaxnak, más Schovanetz-féleknek volt főpincérje több mint három évtizeden át. A csendes természetű, becsületes embernek, ki oly pontosan szolgált a vendégeket, érdekes a múltja. Detrekő-Szentmiklóson született jó családból, fiatal korában katona lett s az 1848-iki események idejében mint hadnagy szolgált Olmützben. A Galiciában állomásozott magyar ezredek tisztjei, legénysége akkor egymás után szöke jöttek vissza a hazába a honvédszázaló alá. Röhrich János Olmützben egy alkalommal, midőn a galiczai magyar ezredekkel beszélgetett, ezt mondta: „Olmütz sincs messzebb Magyarországtól, mint Galícia.” E nyilatkozatáért a hadnagyot feladták, hadi törvényszék elé állították, halálra ítélték, de ez ítéletet hét esztendő várfogságra változtatták. Együtt szenvedett Olmützben a magyar szabadságharcz foglyival. Kiszabadulva Pestre jött, a hol sokat próbált, mígnem pincér lett. Jean volt az ismeretes neve, vagy tiz esztendő óta: „az öreg Jean.” Szorgalmával egy kis vagyon is takarított össze.

HALÁLOZÁSOK.

A fejedelmi családoknak két halottja van: FERENCZ JOINVILLE herceg, az Orléans-család legidősebb tagja, Lajos Fülöp francia király negyedik fia, 82 éves korában Párisban meghalt. Joinville hercege a haditengerészetet választotta életpályának. Fialton vett részt a mexikói és marokkói háborúban s parancsnoka volt a „La belle Poule” naszádnak, a mely Napoleon hamvait vitte haza Szent-Ilona szigetről. Az 1848-diki forradalom után, mely atyja trónját megdöntötte, Angliában, majd Amerikában élt s itt részt vett a polgárháborúban. Az 1880—71-ki német-francia háborúban Napoleon császárnak, utóbb pedig a köztársaságnak ajánlotta föl kardját, de visszautasították. Később képviselő lett, 1886-ban pedig a régi francia uralkodó családok ellen hozott törvény értelmében megfosztották altengernagy rangjától. Emlékiratain kívül tengerészeti munkákat is írt. Felesége Franciska hercegnő, I. Pedro, Brazília császárnéjának a leánya 1898-ban halt meg. A herceg Párisban lakott. Lajos Fülöp orléans hercegnek, József főherceg vejének az elhunyt unokabátyja volt. A temetés június 20-án ment végre Dreuxban. Jelen volt a chartresi herceg, mint az orléans herceg képviselője, ugyiszint a családnak többi hercege és hercegnője. — Másik halott JOZSEF HOHENZOLLERN hercegnő, a román király édes anyja, ki jun. 19-én hunyt el Sigmaringenben. 1813-ban Karlsruhában született, s leánya volt az 1818-ban elhunyt Károly badeni nagyhercegnek és Beauharnais Stéfánia grófnőnek. I. Napoleon császár adoptált leányának. 1831-ben ment nőül Károly hohenzollern herceghez, a ki 1855-ben halt meg. A hercegnő halálát négy gyermeke, úgymint Lipót Hohenzollern hercege, I. Károly Románia királya, Frigyes porosz lovassági tábornok, Mária hercegnő flandriai grófnő, a belga trónörökös neje és számos unokája gyászolja.

Meszlényi Jenő, 1848—49. évi honvédezredes, Kossuth Lajos sógora, meghalt Pozsonyban június 19-ikén, 86 esztendő korában. Ifjú éveiben a császár-huszároknál szolgált mint kapitány Olaszországban. A szabadságharcz kitörése után nyomban a honvédek sorába állott s ezredesi rangig emelkedett. Buda visszavétele után ő volt Pest város katonai ténparancsnoka. A világsi fegyverletétel után rövid időre ő is Törökországba menekült, onnan visszatérve, Somogy megyében a Somssich grófok jószágigazgatója lett. Nyugalomba vonulva Pozsonyba költözött, a hol hosszú időn át tisztelt alkalmi volt a nagy társaságban s buzgó tagja a Toldy-körnek. Halálát két leányán, Jankovich Marcell miniszter tanácsos özvegyén és Meszlényi Lujzán kívül unokája, Jankovich Marcell dr. ügyvéd gyászolja.

Elhunytak még a közelebbi napokban: Baráti HUSZÁR ANTAL, abonyi apátlébanos, aranyísés pap, Budapestén, s Abonyban temették el. — SIMONIDES KÁROLY, vácz-szent-lászlói plébános, egyházközségi jegyző, 46 esztendő korában, Budapestén. — SZÉKÁCS LÁSZLÓ, katonai lelkész Kaszán. — ERKENÉZI SZILVY FERENCZ, gazdag földbirtokos, Ér-Keserűben, 66 éves korában s nagy rokonság gyászolja. — SMITARELLO JOZSEF nyug. vezérőrnagy, néhai Miksa mexikói császár főhadbíztosa, Budán. — GÜNTHER KÁROLY, magyar földhitelezeti tisztviselő, 41 éves korában Szobon. — SULTYK ÁRPÁDNÉ, szül. Hilt Sarolta, krassó-szörény megyei főügyész neje Lugoson. — ÖZV. POLGÁR LAJOSNÉ, szül. Heckler Erzsébet, földbirtokosnő, Budapestén 71 éves korában. — SUTURA SZILÁRDNÉ, szül. Kendefy Margit, baranyamegyei th. főügyész neje, 28 éves, Budapestén. — MOLNÁR JULIÁNA, másodéves tanítóképződi növendék, Pánczóti Ferencz és neje nevelt leánya, 17 éves korában, Maros-Ujvárt. — ÖZV. HALDZSÁN PÉTERNÉ, szül. Turiák Márta, 43 éves, Budapestén s a baranyamegyei Magyar-Bóly községében temették el.

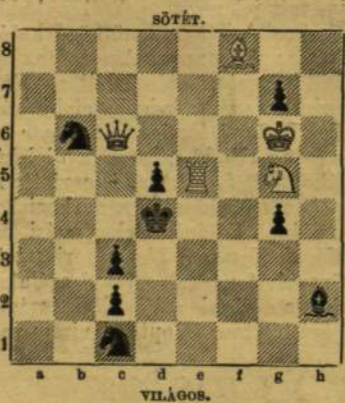
Szerkesztői üzenetek.

Huszonöt év múltán. Az embert a szívéből feltörő érzés heve sokszor megesalja; azt hiszi, hogy költői ihlet az, midőn túláradó szível nézi a világot. Pedig valódi költői ihletről csak akkor beszélhetünk, midőn az érzés oly erős, hogy megnyilatkozásában kellő formát terem magának, s a költő az olvasóval is érezeti azt, a mit maga érzett. E versekből azonban ez a becses adomány, a valódi költői ihlet hiányzik. A nagy pártfogó. **Elbeszélés.** Alakjai ugyesen vannak megrajzolva; látszik, hogy az író jól ismeri a vidéki életet, de a meseje nagyon vékony és kissé erőltetett is. **Pacsirta-zó.** A közölkethők közé soroztuk. **Isten vedd. Te is pihez. Szép piros. Tavaszszal.** A forma tekintetében látunk némi törekvést, tartalmilag azonban meglehetősen gyengék. **Válság idején.** Azt írja levelében, hogy ez a vers második figyelmes olvasásra meg fogja nyerni tetszésünket. De hajh, egyszerű elolvani is nagy feladat. Azt is megjegyzi, hogy a munka lehetőleg tiszta méretű trocheus. Jó volt ezt megjegyezni, mert mi bizony nem vettük volna észre, meg akkor sem, ha megjegyeztük is a lábukat.

A mit | az ifjú kért | és leányuk | kéré
Egyesülésüknek | nem álltak | ellébe.

SAKKJÁTÉK.

2173. számú feladvány. Palkoska E-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

A 2156. sz. feladvány megfejtése Wardener E-től.

Világos.	Sötét.
1. f3—c1	e6—e5
2. h3—c5	e5—e4
3. f2—e4	K l6p.
4. He3—c4 mat.	

Helyesen fejtették meg: Budapestén: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomayán: Németh Péter. — Lipótvárt: Hoffbauer A. — Kecskeméti: Balogh Dénes. — Losoncson: Demeter József. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A „Vasárnapi Ujság” folyó évi 23-ik számában közölt képtalány megfejtése: Igaz munkás csak az, kit nem a munka díja, de maga a feladat lelkesít a tette.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztési iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Alapított 1865-ben.

A legjobb bel- és külföldi

zongorák, pianók és harmonikumok

Nagy köleszö-z-intézet. Arjegyék ingyen.

Salvator
kittño sikerrel rendelve lesz. 8633
Húgyhajtó hatása!
Kellemes ízű! Könnyen emészthető!
Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban.
A **Salvator-forrás** igazgatósága Eperjesen.
Budapestén, főraktár Édeskuty L. urnál.

Van szerencsém a n. é közönség szives tudomására hozni, hogy
„Belvárosi kávéházamat”
ő fensége Clotild főhercegnő palotájában (Ferenczek-tere) f. hó 19-én
megnyitottam.
A n. é. közönség szives pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel
Steuer Sándor kávé.

ESZMÉNYI KEBEL
érhető el a **Pilules orientales** által, Ratió gyógyszerárakból Párisban, Passage Vendéau 5, az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségek árta, az asszonyi **kebel fejlődését**, valamint a **kebel idomának szilárdítását** biztosítja. Egy üveges ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

A cs. és kir. szabad. pneumatikus **KELETI-féle gummi sérvkötő** rugó nélkül, automatikusan megmozgatható palotával, minden sérvben szenvedőnek önképen megkönnyebbülést hoz! Az árak igen könnyűek. Kiszállítás meg van engedve. Illusztrált árjegyzékekkel mindennemű részletekkel legelőszörrel is, a legnagyobb diszkrétó mellett küld szét a gyár: **KELETI J.** Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

Nehézség.
A ki eskóban, göröskben és más idegajokban szenved, kérem ezeket szöle finet. Küldi ingyen és bérmentve a **Schwaben-Apothek Frankfurt a. M.** 8340

A Franklin-Társulat kiadásában megjelent.

UTAZÓK
figyelmébe!

Vasút mentén.
Nélkülözhetlen úti könyv az államsvasutak, a Győr—Ebenfurti és az Eperjes—Bártfai vonalak vidékein.

Ára kötbé 2 kor.
Leggyorsabb 1 frtot postautalványon beküldeni, mire a könyv bérmentve küldetik meg.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

CINCHEKET kocsit a legújomabb kivitelben 8684
WOTTITZ MANFRED
Budapest, Király-utca 30. — Telefon 18—99.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölcsön Részv.-társ.
Befizetett részvénytőke: 10.000.000 korona. 8544
Központi irodája és váltóüzlete: Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 5.
Fiók: IV., Koronaherceg-utca 11. szám. Zalogház fiók: IV., Károly-kört 18., VII., Király-utca 57., VIII., József-kört 2., IV., Zsófia-utca, a főpostával szembe, Hídigod bástyát (szarkokéti könyvtár) és pénztárnyak ellenében 40-50 kamattal, valamint folyószámlán (chequeszámlán). — (A 10%-os betétkamatozást az intézet illeti). Megbízásból teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett.

KNUTH KÁROLY mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.
Gyár és iroda: Budapest, VII., ker., Garay-utca 10.
Központi viz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, víztermtívi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek. 8346
Telefon 679. **WOTTITZ MANFRED** Photo-Druckerei. Telefon 679.

Fényképfelvételek
műteremben és házon kívül, épületek, tájképek, interieurök, gyártelepek, állatok stb. Sokszorosító műintézet. Tervek sokszorosítása, photolitografia-, autografia-, litografia- és fénymásolati uton, ugyszintén czinkografiai munkálatok jutányos árban elvállaltatnak
KLÖSZ GYÖRGY
udv. fényképzési műintézete áltai 8404
Budapest, VII., Városligeti-fasor 49.

MEGLEPŐ UJDONSÁG!
SZABADALMAZVA HÍMZETT D. S. M. 1930/6
SEKÉNY LEVELEZŐ-LAPOK
DARABONKENT 25 és 35 kr Szab és kiadó tulajdonos **BÉRCZI D. SÁNDOR BUDAPEST VI. KIRÁLY U. 4**
KÉPES ARJEGYÉK INGYEN VIZSGONTELADÓK KÉRÉSTETNEK

A 20 év óta ismert és kedvelt
Szőrirtószer (Epilatoire),
mely teljesen kirtja a szőrt az arcból
a keztől, a karjától stb. most meg lett javítva és hatása gyorsabb, mint azelőtt volt. Teljesen fájdalommentes. Ára 1 kis üvegnek 5 frt, 1 nagy üvegnek 10 frt.
Fischer Róbert
a vegytan tudora és szépségész
Wien, I., Hababurggasse 4.
Fizeték, melyek az onon- és az egyes különlegességek használatáról szólnak, ingyen és bérmentve küldetnek. A készítmények ártalmatlanságáról szóló bizonyítványok bármikor kérésre küldetnek. Felvilágosítás közzétett ügyekben ingyen adatik, levelben is. Raktárak Budapestén: Török József és Koller. Testerek gyógyszerárak.

Reichenau (Alsó-Ausztria)
1 1/2 órány távolságon Béstől.
Déli pályán-állomás: Payerbach-Reichenau, posta, távirda, telefon. Levegő-, terep- és hidegvíz-gyógyhely; legmagasabb nyaralóhelye: 500 m. a tengerszín fölött; főszelek dév, észak és nyugat felől a hatálmás Schmeberg és Hax-álpok által védve. Átlagos hőmérséklet 15°, 18°, 13° R. díszes növényzet. Naponként kétszer hangverseny, csónak-verseny, Lawn-tennis, olvasóterem stb. **Rudolfsbad** kittño vizgyógyintézet, kényelmes szálló, 200 lakház és nyaralók. Orvosi gyógyszerár, árusarnokok, nagyszerű helyi-kiindulások kiindulópontja, számos sétaut. Vendéglőzalon körülbelül 8000 személy. Előrajtot ingyen, száz képpel ellátott részletes leírást Reichenau és festői vidékeiről pedig 2 k. 60 C. beküldés ellenében bérmentve küld a Gyógy-bizottság.

KESSLER-féle
MAGDA-HAJKENÓCS
dermatológiai-terapeutikus alapon nyugvó összetételű fogva az elismert legjobb szer
korpa ellen, ugyszintén hajkihullás ellen.
MAGDA-HAJKENÓCS több év óta kipróbálva, teljesen ártalmatlan, a hajnövezt előmozdítja és mint kittño óvszer a gyakran előforduló hajbetegségek ellen. Még gyermekeknek is használatra legjobban ajánlható. 1 tégely ára 3 korona. — Főszéküldési raktár:
KESSLER REZSŐ-nél gyógyszerész
GYERTYAMOS, (Törzenti vármegye).
Raktárak Budapestén: Török József, Király-utca 12. sz. Dr. Egger Vácz-kört 17. 8609

CHOCOLAT MENIER

A világ legnagyobb gyára. 50,000 kilo. Kapható minden fűszer-és csemegé-kereskedésben és cukrászdában. 8377
Naponkénti eladás

Szépség és egészség.
Etvágytalanság és Gyomorgyengeség Váltóláz és hideglelés ellen
gyógyítására ezek mennek Karlehadba holott est a ezét otthon is elérhetik
Rozsnyai M.
PEPSINBORA
használatá által, mely az emésztést elősegíti és a gyomort rövid időn tökéletesen helyreállítja.
Egy üveg ára 2 kr. 40 fill. 6 üveg franco küldve 12 kor. 12 fill.
A t. cs. közönség szives figyelmébe ajánljuk, hogy minden készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadságharczot dörzsolja.
Kapható: **ROZSNYAI MÁTYÁS** gyógyszerárban Arad, Szabadság-lér. Budapestén: Török József és dr. Egger Leo (Nador) gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

WALLA JÓZSEF
Mozaik és cement-áru gyára
BUDAPEST,
Rottenbiller-utca 13.

Granit-terazzo, Betonirozások, Medenczék, Csatornázások, Szőkőkutak, Jászolok, Fayence falburkolati lapok, Aszfalt-tető és elszigetelő lemezek,
Keramit-lap, Mozaik-lap à la Mettlach, Márvány Mozaik-lap, Cement-lap, Menyezet-nádszövet, Tűzálló téglá, Portland Cement, Roman Cement, Terracotta-áruk.

KÖACYAC ÉS CEMENTCSÖVEK

Angol sportjátékok,
valamint saját készítményű torna-eszközök, függőágyak, mindennemű hálók, zsákok, ponyvák, zsinag és gazdasági kötéltárukat legújabb árjegyzékű kiváncsra bérmentve küldi:
SEFFER ANTAL 8718
Budapestén, IV., Károly-u. 1., boltsz. 12.

Vértisztító kúra.
Sok évi tapasztalatunk igazolja, hogy **Dr. Palóc** v. kórházi orvos, k. egészségesen tanár intézetében Budapest, VII., Kezeshi-ut 10.
a természetes gyógymóddal (Schroth, Kneipp és Rudi szerinti) meg állított betegségeiben szenvedők is **biztos gyógyulást** érnek el. Külön férfi- és női osztályok. Gyógykezelés egész napon át. Levélre kimerítő válasz. Ugyanazt kapható és megrendelhető **Népszertorvosi tanácsadó**. II. kiadás. Irtá: **Dr. Palóc**. Ára 3 korona.
Testedző kúra.
Soványító kúra.

Legjobb és leghíresebb pipere hólgyor: a

La VELOUTINE 6959

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERÉSZ.

PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

Szigeti Hattyu-crème 1 kor. 20 fill.
Szigeti Hattyu-szappan 80 fillér.
Szigeti Hattyu-mosdóvíz 2 kor.

A mai kor legkínáltabb bortípó szel. Szeplo, májfolt és az arczból mindenem tisztaltassagát feltöten és bízón elmulasztásra. Egyedül készítője osv. Busath Mártonné gyógyszerésztára M-Szigeten. - Főraktár Budapest: Török József gyögyss. Király-utca 12. 8631

MATTONI-FÉLE

GISSHÜBLER

legkínáltabb égyényes

SAVANYU-KÚT

Mariska-crème

a női szépség emelése és fenntartására teljesen ártalmatlan készítmény. Szeplo, májfolt, himlőhely, pörse-nés, pattanás, sárga arczsín, arczvörösség bámulatos gyorsasággal elmúlik, a legdurvább bőr is frissé, fiatalossá, bájossá válik. Kismúlja a ráncokat és himlő-helyeket, még korosabb egyéneknek is ádo, bájos arcz-szín köleszón.

Egy tégely ára 1 korona 50 fillér.

Valódi

Capozin-kencős

rheuma, köszvény, ideges főfájás, hülés, ideg-bajok és mindennemű esontalmak ellen kúró hatá-súnak bizonyult szer. Számos elismerő és hálaírat közli:

A Capozin-kencős használata által háromszori bedő-részt után idült vérzésből teljesen meggyógyult.

Budapest, 1895 szept. 2.

László Lajos létszerész.

Próbátégely 1 kor., egy nagy tégely 2 kor.

Kapható a készítőnél

SZABADY JÁNOS gyógyszerésznél

VII., Damjanich-utca 2/B. 8572

Dr. Lengiel

nyirfabalzsam

kir. szb. Svédhonra.

Már magában véve azon növényi nedv a mely a nyirfából kifolyik, ha annak törzét megkarjuk, emberemlékezet óta mint a leg-kínáltabb szepítőszer volt ismeretes, ha azonban ezen nedv a feltárló utasítási szerrel balzsammá alakítatik át, csak akkor nyer ugyazólván csodálatos hatást. Ha este megkenjük vele az arczot vagy más bőrszereket, már másnap csakon észrevelelenül pikkelyek válnak le a bőrről, a mely ezáltal fehérré és gyöngéddé válik. Ezen balzsam kismúlja az arczon a ráncokat és himlőhelyeket, ifjú arczszínt, a bőrnek fehérséget, gyöngédséget és üdeséget köleszón; a legrovidebb idő alatt elülvölja a szeplo, májfoltot és anyajegy-eket, orvrosséget, bőrtakítást a bőr minden más egyéb tisztaltasság-gát. Ára egy korsónak használattal utasítással 3 korona. Kapható minden jobb gyógyszerertárban.

A nyirfabalzsam által puhává letű bőr konzerválására ajánlatos ezzel egyidejűleg a **Dr. Lengiel-féle** 8670

Opo-crémet használni. Egy tégely 1 kor. 20 fill.

A **Dr. Lengiel-féle Benzoe-szappan** a legalkalmasabb hygienikus szappan, mely a bőrtényhév és fehérré teszi és hivata van a balzsam jó hatású fokozni. Egy darab ára 1 korona 20 fillér. Főraktár Magyarország részén **Török József gyógyszerertára**, Budapest VI. ker., Király-utca 12. és Andrássy-út 29. szám.

Hirdetések elfogadtatnak a kiadóhivatalban Budapestben, IV., Egyetem-utca 4.

„A világ legjobb sámfája“ 8707

FÖLDVÁRY IMRE

férfidivat és fehéremű raktárában.

Budapest, IV., Koronaher-czeg-utca 11. sz. és VIII., Kerepesi-út 9.

Férfi ingek, Jäger-árak, valás és sport-cikkék dús választékban kaphatók.

Kortyuk és nyakkendők.

parja frt 1.50

CSÁSZÁRFÜRDŐ.

BUDAPESTEN. 8696

Fürdő — a nagyszerű uszodák is — kizárólag kénes hő- és lan-gyus ásványvizekkel vannak táplálva, melyeknek természetes hő-mérséke 27° C. és 65° C. közt váltakozik.

Gőzfürdője a maga nemében páratlan. Iszapfürdői, teljes átalakítás következtében, a legmodern-bb iszapfürdők.

LUSER L.-féle turista tapasz.

Biztosan és gyorsan ható szer, tyukszem szemölcs és talp, valamint a sarok bőr-keményedései, to-vábbá mindennemű bőrelés: arcsodás, ellen. Ha hatás-ért jóállás vállal-tatik.

Köz-ponti szétküldési raktár: **SCHWENK L.** gyógyszerész MEIDLING — BÉCS.

Csak akkor valódi, ha min-den használati utasítás és minden tapasz a mellette védjeggyel és aláírással el van látva, azért is erre ügyelni kell. — 1 doboz ára 1-20 kor. Vidékre 1-60 kor, előzetes beküldés mellett bérment.

Magyarországi főraktár: 8703

Török József gyögyss., Budapest, Király-u. 12. Andrássy-út 29.

Hölgyek és urak!

Rövid idő alatt látnak eredményt, ha a 8743

soványság

ellen irt füzetet hozatják, melyet ingyen küld: Rich. Gröger & Co. Leipzig-Gohlis, chem. pharm. präp. készít és szállít.

IDEAL-HAJFESTŐ

1 ÜVEG 2 KOR. 40 FILL.

RUZSITS ISTVÁN GYÖGYSZERÉSZ ARAD.

Teljesen ártalmatlan a haj legszébb fekete színt nyer egyszerű használat után, mely három hóig tart, le nem mosható a nem piszkít.

Emmerling-féle szab. VIHARÁGYU

a legjobb és egyedüli, mely veszélytelen és melynél a sikeres védekezés bizonyít-ványokkal van bebizonyítva. Több kiállításon aranyér-met és díszoklevelet nyert. Megrendelhető Emmer-ling Adolf tüzijáték és lampion-gyárosnál, Buda-pest, Gróf Károlyi-utca 26. 8741

CHINA-BOR

SERRAVALLO, VASSAL

gyengék, vérszegények és lábbadozók számára.

Kifűtő íz.

Legjobban ajánlja és alkalmazza a következő tándrok által: dr. Braun, Drasche, Kraft-Ebing, Monti, Moscati Neusser, Schajta, Weinlechner stb. 1000-nál több el-ismeréssel. Árak: 1/2 literes üveg frt 1.20, 1 literes üveg frt 2.20. Kapható min-den gyógyszerertárban. 8542

Serravallo J. gyógyszer. Triesztben.

CHOCOLAT

SUCHARD

schmeckt am feinsten

Hölgyeknek nélkülöz-hetetlen.

A női szépség elérésére, tökéle-sítésére és fenntartására legkínáltabb és legbiztosabb a

MARGIT-CRÉME,

mely vegyísta és teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arcz-kencős pár nap alatt elülvölit szeplo, májfoltot, pattanást, bőrtakítást (Müszter) és minden más bőrbajt. Kismúlja a ráncokat, redőket, himlőhelyeket és az arczot fehérré, simává és üdévé varázsolja. Sem higanyt, sem ómot, sem más ártalmas anyagot nem tartalmaz. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hólgyor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fopép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Postán utar.vétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: 8706

FÖLDES KELEMEN gyögyss. Arad.

Kapható minden gyógyszerertárban. Főraktárak Budapestben: Török József és Dr. Egger Leó «Nádors» gyögyss.

Legjobb szepítő-szer.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER.

Farbenfabriken vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE

huzból készült és ennek táp-anyagát tartalmazó szettlen, könnyen oldódó Albumose készítmény a legkínáltabb erősítő - szer

nyegye és a táplálkozásban elmaradottaknak, ideg-mell- és nyomor-betegségeknek, beteggyógyosoknak, anyagot kör-ban szenvedő gyermekeknek, údulóknak, nemkülönben

Vas-Somatose

alakjában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 20-szeres összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose.

Somatose renkívül gerjeszti az étvágyat. Raktárban van az összes gyógyszerertárban és gyögyanyagkereskedésekben

Budapest, VII. Szentkirályi-utca-13

Kurczk és Vsa

Photozinkografiai műintéze

készíti a legjobb

élcébet mindennemű nyom latványhoz

Budapest, VII. Szentkirályi-utca-13

26. SZÁM. 1900. BUDAPEST, JULIUS 1. 47. ÉVFOLYAM.

Előftészési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 24 korona POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt félévre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre 16 korona (a Világkronikával) } félévre 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK { egész évre 10 korona (a Világkronikával) } félévre 5 * Külföldi előftészéshez a postallag megfuztatott viteldi is csatolandó.

A TRÓNÖRÖKÖS HÁZASSÁGA.

NEMOSAK A MAGYAR nemzet és a monarchia valamennyi népe, hanem az egész művelt világ is rendkívüli érdeklődéssel fogadta azt a hirt, hogy *Ferenz Ferdinánd* főherczeg, a várományos trónörökös, királyunk beleegyezésével nőül veszi *Chotek Zsófia* grófnót, egyik cseh főúri család bájos és szellemes leányát. Természetszerűleg mindig nagy szokott lenni a népek érdeklődése, ha egy-egy uralkodásra s a nemzetek sorsának intézésére hivatott fejedelemi személy lép házasságra; ez esetben különösen fokozza az érdeklődést az, hogy nem diplomaták hideg számítása és mérlegelése hozta létre a házasságot, hanem a szerető szív, az érzés győzött minden más felett. Valóban ritka, de annál tiszteletreméltóbb jelenség ez a mai, anyagiasnak, ridegnek mondott kor-

ban. És ez annyival fölemelőbb hatást gyakorolhat ránk, mert hiszen jele annak, hogy a ki oly mélyen, oly bensőséggel tud érezni s a kinek akarateréje oly szilárd, mint trónörökösünké, az bizonyára fényes uralkodói ére-nyekkel is meg van áldva. De egyszersmind királyunk jószágának és bölcseségének is újabb jelét látjuk itt, midőn nemes, érző szive nem kívánt az igaz, tiszteletreméltó vonzalom elé akadályokat gördíteni.

Az esküvő, eddigi értesületek szerint, az éjszak-csehországi Reichstadtban fog vége-menni. Előbb azonban némely államjogi szem-pontból fontos kérdést kellett rendezni, min-denekelőtt a trónörökös kérdését.

E házasság következtében a trónörökös nem veszti el a magyar királyi és az osztrák császári trónhoz való jogát, de le kell mondania arról, hogy e házasságból eredő leszármazói öröklői lehessenek a két koronának, le kell mondania

arról is, hogy feleségét akár a magyar királyi, akár az osztrák császári koronával megkoroná-zák. Chotek grófnő ezime férje trónra jutása után ez lesz: *Ő császári és királyi felségének hitvese.*

Hadd mondjunk el ez alkalommal néhány jellemző adatot a főherczegnőről és menyasz-zonyáról.

Ferenz Ferdinánd főherczeg lovagias jel-leme, kiváló, nemes, férfias tulajdonságai általános ismeretesek, ezért csak épen pár adatot említünk itt fel róla.

A főherczeg komoly természetű s kevés be-szédű, de szíves jó indulattal viseltetik min-denki iránt; különösen szereti a gyermekeket. Egyik fő jellemvonása a természetesség, egyenes őszinteség s idegenkedés minden fölösleges szer-tartástól. Az utazásokat nagyon kedveli, a mi kitetszik azon nagy, két kötetes munkájából is, melyben 1892/93. évi földkörüli utazását írta

CHOTEK ZSÓFIA GRÓFNŐ

FERENCZ FERDINÁND FŐHERCZEG.

Elő es. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III., Hauptstrasse 120. (szját házában),

Arany érmekkel kitüntetve.

Főherczegi és herczegi uradalmak, es. és kir. katonai intező-égek, vas-utak, ipari-bánya, és gyári társulatok, építési vállalatok, é. tömesterek, egy-szintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E homlokzat-festékek, melyek mézben feloldhatók, száraz állapotban poralakban és 40 különböző mintá-ban kilonkint 16 król felfelé szállítattak, és a mi a festék színtisztségét illeti, azonos az olajes ékkel. 8646

Mintakártya, ugyszintén használati utasítás kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.